

જીજ્ઞા ધોરણના તમામ વિષયની નોટ.

જેની અંદર ખીજી અને ત્રીજી ચોપડીના પાડના
અર્થ, કવિતાની સમજુતી, ડીક્ટેશન, ધાતો,
આંક, ટકાપૈસાનાં હિસાબ, ગણિત, બૂજાણ,
સાથે તમામ જાણતોનો સમાવેશ કરેલો છે.

પ્રગટ કરનાર.

છોટાલાલ તથા વાલજીભાઈ.

દરમસદ તા- આબુદ-

અંથ સ્વામિત્વના સર્વહક સ્વાધીન.

સને ૧૮૯૬

સવત ૧૯૫૨.

કીમત રૂ ૦—૨—૦

बीजा धोरणना तमाम विषयनी नोट.

जेनी अंदर भीछ अने त्रीछ योपडीना पाडना
अर्थ, इयिनानी समजुती, डिकटेसन, धातो,
आंक, टकापैसाना दिसाय, गणित, भूगोल,
साथे तमाम आयतोना समवेश करेसो छे.

प्रगट करनार.

छोटासाल तथा वायजुभाछ.

करजसह ता- आखुंड-

अंथ स्वामित्वना सर्वहक स्वधीन.

सने १८८६

संवत १९५२.

डीभत ३ ०—२—०

અમદાવાદ

ગુજરાત ગઝેટ

અને

પેટલાદ.

પારશમણી પ્રેસ.

ગુજરાતી બીજી ચોપડી માંહેલા વાંચન પાઠો-

ના શબ્દાર્થ.

પાઠ ૧ લો.

ઉદ્વેગતાં=ચાંચતાં.

સાચવળે=અણવળે.

શીખામણુ=દ્વાપદાનીવા

ત.

• મગની=સારી.

બગાડશો=ખરાબકરશો.

ગા=નહીં.

સાદે=અવાળે.

ડાહી=ડહાપણુતી.

પાઠ ૩ ભો.

રાણુ=રાગ.

પેસારો=અવાશે.

પાઠ ૪ થો.

ફરિયાદ=અરજ.

પકડાવી=ઝલાવી.

મહારાજ=મોટારાજ.

દુકમ=આગા.

મંગાળો=અણુઓ.

ગમરાઈને=અકબાઈને

ખીહીને.

બાઈ=બેન.

જૂઠો=ખોટો.

સાહેબ=ધણી.

રીસ=દાઝ ગુસ્સો.

પાઠ ૫ મો.

ખૂમેખૂમ=રાટેરાઢ.

ગોવાળ=ગાયોચારમાર.

જવાબ વાળો=ઉત્તરઆ

પો.

છેપટે=છેલ્લે

પાળી=પૂરી.

પાઠ ૬ ઠો.

તપાવી=કીકરી.

લુચ્ચાઈ=ટોંગામ.

લાલચોળ=રાતી.

ઠોકયો=માથો.

ખુમ=ધણો.

વાંક=ગુન્હો.

ફળ=પરિણામ.

પાઠ ૭ મો.

ગાગર=માણુ.

ઓસડ=દવા.

ઝર=વિખ.

સાજ=સારી.

પાઠ ૮ મો.

એકજ=એક.

જણુસ=વસ્તુ.

ટદુ=નાનોધોટો.

પારકો=ખીજનો.

પાઠ ૧૦ મો.

બળવે=સાચવે.

તીરે=તાંબે.

જક્કી=હડીતુ કંઈનું ન મા

ને તે.

સંભાળ=સાચવણ.

જતન=સંભાળ; સાચ

વણ.

પાઠ ૧૧ મો.

ચેન=મજા.

અંદીખાને=ફેખાને.

વિચાર=મનસુઓ.

ખીસરી=નીકળી.

સમજવળુ=શીખામણુ

દીધો.

બાહીઆંધી=આડેકાણે

જો.

પાંસે=પાછળ.

લાગ=દાવ.

ફટુ=મોકળુ; ખુલ્લું.

કિમે કંઈ=કાંઈ રીતે.

પાઠ ૧૨ મો.

સાગકાવ્યો=દાવમહ્યો.
વગદામાં=જંગલમાં.
સટકીયુ=દશીયુ.
આણસમજ=સમજ ન-
હી તે.

કાનર=ચુકા; ખાડો.

કાણો=શાણો.

ખાનુખાનુ=કોઈ ન જા-
ણે તે.

જાક=જાક.

અતે=છેલ્લે.

બહુ=સારું.

ખાડાશી=પાસેનાં રહેનાર

ખાઠ ૧૪ મો.

ગોરસ=દૂધ આખરવાની
દોણી.

આધરકે=દૂધમાં છાશ
નાખવીને.

નરમ=ઢીલું.

ખાઠ ૧૫ મો.

ખાજો=કાંઠે કિનરો.

ફેંકવા=નાખવા.

કાપર=કાપી, દુઃખી.

ખાગાડ=નુકશાન.

ખાડ્યા=જાગ્યા.

જાગ્યા=કિતર.

ધાધા=ઉપરા ઉપરી.

મરીખ બિચારો કાચાર.

ખાઠ ૧૬ મો.

ખેનપણી=સહીએર.

તાસક=છછરી યાળી.

નોતર=નેકું, જંગવાનું
કહેવું તે.

વખતે=વેળા.

હીક=સારું.

ખાઠ ૧૭ મો.

મણા=ખામી, કસર.

ગાગોખાંડવી=ગાગોદેવી

ટેવ=આદત, ખો.

ખાઠ ૧૮ મો.

બાણો=ખેનનો દીકરો.

મેલાય=મૂકાય.

વાર=વખત.

ખાઠ ૧૯ મો.

પરીક્ષા=તપાસ.

સાહેબ=ઉપરી.

કૂદાવળી=કૂદાવતી

ધનાગ=હોંશિયારીના-

ખદલામાંકાંઈઆપવું તે.

ખાકી=ખીજાં

ખાઠ ૨૦ માં

ઉતાવળ=ઝટ, જલદી

સામટુ=એકવારે

મૂકો=ખાચડો.

છેલ્લીવારે=આખરે

લગાર=થોડું

ખાઠ ૨૧ મો.

પૂછડીઓ=પૂછડીવાળો

ખીજવવું=ચીડવવું

દગમ=વાળાં.

ખાંડો=પૂછડીવગરનો.

ચીડવે=ખીજવે, પગવે

ખાઠ ૨૨ મો.

કામકાજ=કાંઈ શેજ-
ગાર.

મજુર=મજુરી કરનાર

ખાંધા=કટકા.

બિચારો=ખાપડો.

ખાઠ ૨૩ મો.

ધ્યાન=મન; ચિત્ત.

રાયા=હેત.

વઢવું=લડવું.

પાંસરા=સીધા.

વેળાસર=વખતસર

મન=ચિત્ત.

ભૂલ=ચૂક.

સો=બધા.

કદી=કોઈકિસ.

છટી=રગત.

ખાઠ ૨૫ મો.

વિઆયાની=જાણવાની

શક્તિને=શક્તિને.

વિચાર્યું=ધાર્યું.

રસ્તો=માર્ગ.

અરે-હે.

મૂખ-મેચકુદ.

ગિચારે-માપડે.

પાઠ ૨૬ મો.

છાયું-ઢાંકયું.

કોપરાં-ટોપરાં.

દાંડી-વળીઓ.

નળાંઆં-નાળાં.

પાઠ ૨૭ મો.

કમાડ-આરણ્ય.

કેરા-ના. (છદી વિમ-

ક્તિનો પ્રત્યય.)

વાશીને-અધકરીને.

ભીતરડી-ભીંત.

છાયાં-ઢાંકયાં.

રખડવા-રજગવા.

આકું-કહ્યું ન માને તે.

પયે-હાલ, દશા.

માને નહિ-કહ્યું કરે નહીં.

પાઠ ૨૮ મો.

અમથી-નકામી.

રજગવા-રખડવા.

વંતકેલી-ગનાવેલી.

સુખી-સુખવાળી.

વાય-મારો ખાતાર ન-

નવર.

સમજ-સમજણ, અકલ

પાઠ ૨૯ મો.

સવારમાં-વાહાણમાં

તાણતો-ખેંચતો.

નહાર-નખ.

બેંકડો-રાગ તાણીને રે-

ડયું.

લાલે-અળતરા.

બેંકડોતાણતાં-ખૂમ પા-

ડીને રડયું.

માંડાં-ધેસાં.

પાઠ ૩૦ મો.

તાંઆકુડીઓ-તાંઆની

કુડીઓ.

માંજેલાં-અજવાળેલાં.

ગરમાં-પહોળા મોઢાનું

વાસણ.

ધોળાશપર-ધોળું.

ગેભાય-ગોઆ પડે.

અથડાય-ટીચાય.

સાચવવા-જળવવા.

ચળકતાં-જળકતાં.

લોટા-કળસોયા.

લોટીઓ-કરસલાયો.

પાઠ ૩૧ મો.

નાનીશો-નાની.

પિછોડી-ચાદર, ખેસ.

નમંદાની-એક ભતનું

ટીપકાવાળું ભૂગડું.

પોતડી-ધોતડી.

હીરકોરી-રેશમી.

હલકી-માની.

ગરીબ-પૈસા વિનાનો.

પાઠ ૩૨ મો.

વાગોલયું-ખાધેલું મો-

ઢામાં લાવી આવ્યું.

ભાવે-સ્વાદ લાગે.

દહીં-દૂધમાં થોડી ઝાડે

ખટાશ નાખી આધર કે

છે ત્યારે દહીં યાય છે તે.

માખણ-દહીંને વસાવે છે

ત્યારે ચીકણો પદાર્થ ઉ-

પર તરી આવે છે તે.

ધી-માખણને તપાવેથી

ધી યાય છે.

પાઠ ૩૪ મો.

હારે-હડીકરે.

દૂધપાક-દૂધમાં થોડા ચો-

ખા નાખી ઉકાળીને કઢો

ગેનું જડું કરે છે, પછી

તેમાં ખાંડ નાખે ગોળ

દૂધપાક થાય.

ખડખાં-ચોસલાં

જમીનનય-હરીજન

ચાસણી-ખાંડમાં પાણી

નાખીકેતી કરે ત્યારે

ચાસણી યાય.

તારીને-ડનું કરીને.

લોચો-લચકો.
 બૂકું-બોચેલી રાંડ.
 માવો-ફૂલને આળી લો-
 ચા જેવું કરે તે.
 ખીર-પાણીમાં ભાત રાં-
 ધી પછી તેમાં થોડું દૂધ
 નાખી ઉઘળે છે તે.
પાઠ ૩૫ મો
 લેખણુ-કલમ.
 જાનામાના-કોઈ ન જાણે
 તે.
 માન્યું-કહ્યું.
 સંતાડીને-ધુપાવીને.
 પટેલી-પડીગએલી.
 ટેવ-હેવા, ખેા, આદત.
પાઠ ૩૬ મો.
 પાવલી-ચાર આના.
 ચોરી-કાંઈ છાતામાના
 કહ્યા વગર ચીજ લેવી તે
 લઠકાવી-દીંગાવી.
 ફજેતી-જેર આપર.
 માનવું-કબૂલ કરવું.
 કોટ-ગળું.
 વસે-દશા.
પાઠ ૩૭ મો.
 દીકરાની-છોકરાની.
 શરમાયો-લજવાયો.
 હવાન-હાલત.

વાળુ-સાંજનું ખાવાનું.
 સોંપ્યો-તાપે ક્યો.
પાઠ ૩૮ મો,
 ગાંધી-વસાણું વેચનાર.
 ઝોળખીતો-ગળીતો.
 વાટી-ટોપરાનું કાચલું.
 દરાખ-એક વનતનો મેવો.
 મગફળી-ભાંય શીંગ.
 ચારોળી-એક વનતનો
 મેવો.
 દૂધાન-હાટ.
 ખારેક-સૂકાએલું ખ-
 જુર.
પાઠ ૪૦ મો.
 ચંદ્રમા-ચાંદો.
 સરસ્વતિ-વિદ્યા.
 ઘણાખરા-ઘણા, કેટલા
 એક.
 વાર-વખત.
 ચિત્ત-મન.
પાઠ ૪૧ મો.
 જખરી-ખળવાળી.
 ચચ્યાર-ચાર.
 ડોલતો-હાલતો.
 લાંઠ-તોશની
 વહાણામાં-સવારમાં
 મહેનતુ-હલોળી.
 માંસ-માટી.

કૂદના=ઠેકડા મારતા.
 સાંજ-સંધ્યાકાળ.
 માઝો-પક્ષીને રહેવાનું
 ઘર.
પાઠ ૪૩ મો.
 પીતરાઈ-કાકાનાં છોકરાં
 મોળાઈ-મામાનાં છોકરાં
 લાત્રિવન-ભાઈના છોકરા
 રાળીઓ=વહુની એનો.
 બનેલી=બેનનો વર.
 મસ્યાઈ-માશીનાં છોકરાં
પાઠ ૪૪ મો
 જમાઈ=દીકરીનો વર.
 સાવકાં-ઝોરમાઈ.
 ઝોરમાઈ-સાવકાં.
 રાંપરાંખીને=લગ્નીમળીને
પાઠ ૪૫ મો
 ચાટું-ખજર.
 ખાદી=ગનકું લૂગડું.
 વાણોતર-ગુમાસ્તા.
 ખાસ્તો=એક વનતનું વન-
 કું લૂગડું.
 દોશીવાણીઆ-કાપડનો
 વેપાર કરનાર
 સેલું-ખબો નાખવાનો
 કસખી ખેસ.
 ગજમ=ખીછાનું.
પાઠ ૪૬ મો

દીસળી-વરસનો છેલ્લો
દિવસ, આસોવદી અમાસ
ઉતરાણુ-જનેવારી મા-
સની આરમી તારીખનો
દિવસ તેદિવસથી સૂર્ય
દક્ષિણમાંથી ઉત્તર તર-
ફ ગત્ય છે.

વસંત-રતુનું નામ.

વસંતપંચમી-મહાશુદી

૫

પર્વ-તહેવાર.

હાળી-ફાગણશુદી ૧૫

રામનવમી-ચૈત્ર તર શુદી

૯

અખાત્રીજ-વૈસાખસુ. ૩

વરસ-આર માસ.

મહીનો-ત્રીસ દિવસ.

શિયાળો-ઢાઢની મોસમ

ઉનાળો-તાપની મોસમ.

ઢાઢ-હડ.

પાઠ ૪૭ મો.

ચોમાસુ-વરસાદની રતુ

દીવાસો-અસાડવદી ૦)

નો દિવસ.

ઉતરતાં=જતાં.

પચુસણુ-આવડનો તહે-

વાર

પખવાડીયું=પંદર દિવસ

શરાધીયાં=શ્રાધકરવાના

દિવસ.

દસરા-આસોશુદી ૧૦

ગોકળઆઠમ શ્રાવણુ-૫

દી ૮ કૃષ્ણનો જન્મ દિ-

વસ

ગણપતિ ચોથ=ભાદરવા

શુદ. ૪

તિથિ=દિવસ.

શ્રાવક=જૈન ધર્મ પાળના

ર.

પાઠ ૪૮ મો.

વરધોડા=કુલેકુ.

સરણાઈ-પીપી.

વાહવા-ઓહો.

ધડીઆળ=ઝાલર.

દેવળ-મંદિર.

તતુડાં=રણુસીંચુ.

ઝમકારોં=ઝણુકારો.

કુડાળુ-ગોળ.

પખાજ-મરદંગ.

નાદ-સાદ.

ઝાંઝ-મોટું કાંસીભેડું.

મળાચેન.

પાઠ ૪૯ મો.

જન્મગાંઠ-જન્મ દિવસ.

વરસમાંઠ=વરસે વરસે.

જન્મનો દિવસ આવેછેતે

ખીડાં નાગરવેલના પા-

નમાં કદાચુનો ના ખી

ખીડી વાળવી તે.

અડાડ્યો અડકાડ્યો.

પાઠ ૫૦ મો.

ચોખખામ સુધડતાઈ.

ફિકર-ચિંતા.

કોહ-ગડગુમડ નીકળે તે

ઉલ-જીભ ઉપરનો મેલ.

ગંદા-ગોખરાં, મેલાં.

ગંધાય-ખરાળ વાસ આ

વેતે.

પાઠ ૫૧ મો.

લૂઓ-લચકો, લાડવો.

ઉથલાવીને-ફેરવીને.

કલેટું-તાવડી.

અનાજ-દાણા.

લોઢી-તવી.

પાઠ ૫૨ મો.

ભલા=સારા.

દીમાણુ-સૂઝી આવેને

દેકો થાયછે તે.

વારો-વખત.

ખસેડયા-કોરે કથા.

ખૂખ-ધણુ.

પાઠ ૫૩ મો.

ખૂણેખોચરે-ખૂણામાંકે

છૂખામ રહેવાય તેવીજ-

ગામાં
સંનાધને-છુપાધને
સર્વે-અધા.

ચંચળ-ચાકાક.

પાઠ ૫૫ મો.

આપડી-ગરીબ.

કાચા-રાંધ્યા વગરના.

દોષ-શરીર.

ધાવણા-નાના.

જોર-અળ

જળરા-જોરાવર.

પાઠ ૫૭ મો.

ઝાડપાલો-વનરપતિ.

મોળુ=રીકું.

નીકું પાણી-સાંઝ

પાણી.

પાઠ ૫૮ મો.

લાળાડી-લાખ કે પચ-

સાની ગોળી.

ચોરી ઠરે=ચોરી કર્યાનો

ગુન્હો આવે.

પાઠ ૬૦ મો.

ચાંગણુ-ચોક.

જાડી-અગાશીયું

અગાસી-ધામુ

ઉપાડી-ખુલ્લી.

પાઠ ૬૧ મો.

રસાકું=રાંધવાની જગા.

ભંડારીઆં=હાટડાં, મો-

ટાં તાકાં.

તાકાં-ગોખલા.

ટાંકાં=પાણી ભરવાની

છોખધ કુછ.

રસોઈ=ભોજન.

ગોટાય-ગુંચાય.

ધૂમાડીઉ=ધૂણીજવાનો

રસ્તો.

ચોકડી-છોની આંધેલી

ઓટલીઓ.

દાદર=મેડાકપર જવાની

ને જગા રાખી હોય છે તે.

પાઠ ૬૨ મો.

ખડખડે-અવાજથાય.

દીપે-શોભે.

ભાતભાતના=જાતગત-

ના.

વડાણું=સવાર.

સેવે=ગરમ રાખે.

ખીકણુ-ડરકણુ.

ધસવું=દોડવું.

છેડવું-પગવવું.

માંજર=કુમતું.

ધધો=રોજગાર.

રૂપાજો-રોમિતો.

પાઠ ૬૩ મો.

ગણુતો=જેખતો

પ્રાણુ=શ્વ.

નાગ-સાપ.

નખળા=ખળવગરના.

ફેણુ-મોંઢું.

લગારેક-ચાકું.

પાઠ ૬૪ મો.

ઓગળે-પીગળે.

કર=રસ.

વેહે-કાણું.

વાટ-રસ્તો.

પાઠ ૬૫ મો.

કરમાધને-ચીમળાધને.

સીંચીએ=રેડીએ.

ટટાર-તાગ્ન, સીધાં

મસ=ધણો.

પાઠ ૬૬ મો.

રીસાળ-રીસાયએવો.

પીરસેલી-જમવાનું મૂકે-

લી.

વેદના=પીડા.

પૂણું=નડે.

મુદલ-જરા.

ભાંડું=ભાઈએન, એક-

માઆપનાં છોકરાં.

મેજો-સંધ.

પાઠ ૬૭ મો.

તણખલાં-તખલાં.

વસ્તુ-ચીજ.

આખું-અધું.
ધામેધીમે-હળવેહળવે.

પાઠ ૬૮ મો.

પાસો=પાંદડ.
ઝાંઝવાં-ઝાંસુ.
તેજ-પ્રદાશ, અજવાળું.
ધાન્ય-અનાજ.
ગરમી=તાપ.
નીપજનું-યનું.
સર્વે-મધા.
મેવો-ફળ.

પાઠ ૬૯ મો.

ધાળો-દોડળો.
ગમરાધને=અકળાધને.
છેતરવું=હંગવું.
આસપાસ-આજુબા-
જુ.

ખેટૂત-ખેતીકરનાર.
તુકશાન-અમાડ.
છતર્યા-હસ્યા.
સાચી-ખરી.

પાઠ ૭૦ મો.

ધુરકવું=ચુરસાથી જોવું.
પામીએ-ખમીએ.
ગરીમ-ખિચારો.
લોહોહાલોહ-લોહીવાળો.
તૂટીપડવું-એકદમ વળ-
ગી પડવું.

સોમન-સંગન.

ભુડાં--નહારાં.

પાઠ ૭૧ મો.

પજનીએ--કાયરકરીએ.
હેરાન કરીએ.
ઉગામીએ-ઉડાવીએ.
માંહોમાંહે--એકબીજાને.
હળીમળીને--સપસપીને.
દુખાય--દુઃખીયાય.
રાજ્યવું--ખુશીયવું.

પાઠ ૭૨ મો.

દશ્વર=પરમેશ્વર.
ઝગઝગાટ-ચગકાટ.
વહાણો-પ્યારો.
ચીજ-વસ્તુ.
ધોર-અધાર.
ગગન-આકાશ.
પૃથ્વી-દુનિયા.

પાઠ ૭૩ મો.

વતરણું-લેખણું.
રંગત=રંગેલી.
જ-મા.

પાઠ ૭૪ મો.

ચિતારો-ચિતરનારો.
રંગારો.
હરડાંએડાં-એકજાતનાં.
ફળ.
માઈખિંચ-દેસ્તદાર.

બર-જવળ. કલમ કર-
વાનાં કાઠાં.

પાઠ ૭૬ મો.

બાળુખ ધ=હાથે કુણી
ઉપર બાંધવાનું ધરણું
ધનતેરસ-આસોવદી ૧૩
ટુંપીઓ-ગળચવો.
છવીટીઆં-માછડીઓને
પગે આંગળીએ પહેરવા
નાં કુલ.
ખેરખાં-હાથે બાંધવાનું
ધરણું.
ચોકડાં-કાને પહેરવાનું
ધરણું.
વાતાં-ચીજ
અકોટી=કાને પહેરવાનું
ધરણું.
પોંચી=કાંટે પહેરવાનું વ
રણું.

પાઠ ૭૭ મો.

હળપૂણી-કેડા.
કીનખામ-ફળખી ખુદા
નું રેશમી લૂગડું.
કીમત-મૂલ.
દીપેછં-શામે છે.
વડે-થા (પાંચમી વિભ-
ક્તિનો પ્રત્યય છે)
પાર=છંદો.

પાઠ ૬૮ મો.

મોખરા આગળ=મોઢા
આગળ.

હડપચી=દાઢી વચેનો
ભાગ.

ખાખરી=નાની ચોટલી.

પાઠ ૭૯ મો.

વાંસો=ખરડો.

સાથળ=જાળ.

મેર=તરફ.

જાળે=માળે.

પાઠ ૮૦ મો.

આંખાવાડીડિ=આંખાનું
વન.

ટપેચા=માચા.

ઝાંખો=દરવાજો.

રખવાળ=સાચવનાર.

પહોંચ્યો=આગ્યો.

લાગ=દાવ.

પાઠ ૮૨ મો.

પોર=ગયે, વરસે.

પકવાનન્ન=મીઠાઈ.

ખાખરા=રોટલા.

પાઠ ૮૩ મો.

ખાતર=ચોરી.

વણુજર=વણુખરાનો
તરો.

નજર=સરત.

ધન=પૈસો.

ધણી=માલિક.

પાઠ ૮૪ મો.

મેળાપ=મેચું થવું.

શેખી=મહાઈ.

રડયું ખડયું=કોઈક.

મોંધું=વધારે મૂલનું.

ચડભડી=ચુસ્ત થઈને.

સામટો=એકીવારે.

સાહુકાર=પૈસાદાર.

ખરીદવું=વેચાતું લેવું.

લેખું=ગણતરી.

લેખવે=ગણે.

ખપ-જરૂર.

પાઠ ૮૫ મો.

જાળ=જાતો વર પકડવા-

નો ફાંસો.

કરગરવું=કાલાવાલાકરવા

અમથો=નકામો.

લુચ્ચી=ખંદી.

ખીડ=ધાસ ઉઝેલું મેદાન

ગળુ=શક્તિ.

તાલેવંત=પૈસાદાર.

મમત=મ્મડસ.

ખરોખર=સરખું.

ચંપાઈને=ચગદાઈને.

પાઠ ૮૭ મો.

આગ્રેશી પાડોશી=આ-

ળુ આળુ રહેનાર.

મુશુપાડ=ઉપકાર.

રખવાળી=સંભાળ

ચોડી=પાણું પહેરો.

પાઠ ૮૮ મો.

કદોષ=મીઠાઈ વેચનાર.

હઠ=ભરાવો.

ભાતભાતની=જાતજાત-
ની.

પાઠ ૮૯ મો.

પંચરાઉ=પાંચ જાતની

નાગલી=આવટો.

અપવાસ=ભૂખ્યા રહેવું.

ફરાળ=અપવાસ ઉપર

ખાવાનું

ચાલ=રીત.

પાઠ ૯૦ મો.

સ્વાદ=સાદ સાગે.

ડોળી=મહુડાનાં ફળ.

ફેદલા=ગૂમડાં.

પાઠ ૯૧ મો.

કાચુકેરું=કેર ખાવાનું.

જળાં=ખાવાં

ગેર=રંગી.

ભારેલૂગડાં=વધારેડીમ-

તનાં.

અચકા=ખોટલાં

ખરખરીને=વધારે.

બીજી ચોપડીના કવિતાના અર્થ.

પાઠ ૨ નો ચોપડી વિષે કવિતા.

સારી=મગની.	દેખી-જોઈ.	કારણ--કામ.
શોભાય--સારી દેખાય.	હરખાય--ખુશી થાય.	
હૈંડ-મન.	વિગતેથી-વિગતવાર.	

સારી ચોપડીઓ શોભાયમાન દેખાય છે, તે જોઈને આપણું મન ખુશી થાય છે, પણ જ્યે તે શબ્દ શબ્દ છૂટા પાડીને વંચાય તો તેમાંથી આપણું કામ થાય.

જીવધાલીને--મનરાખીને	સમગ્રજુ--અકકલ	વિચાર કરે--મનન કરે
સમજે--જાણે	સમજો--અધી	સાર--મતલબ

જેમ જેમ મન રાખીને વાંચે તેમ તેમ તેનામાં અકકલ વધતી જાય. વાંચે ખરો, પણ તેનો કાંઈ વિચાર કરે નહિ તો તે અધી મતલબ સમજે નહિ.

પાઠ ૮ માં વરસાદનું ગીત.

વરસાદ--મેઘ	પકવાન	નેવડે--નેવે
ધેબરીઓ--ધેબર નામનું	પ્રસાદ--ખાવાનું	નકારી--ગદા

વરસાદ તું આવકે ધેબરીઓ પ્રસાદ અને ઉની ઉની રોટલી ને કારેલાનું શાક ખાવાનું થાય.

વરસાદ તું આવકે નેવે પાણી આવે ને ગંદી છોડીને દેડકાં તાણી જાય.

પાઠ ૧૩ મો પાઠવિષે કવિતા

છટું--ખુલ્લુ, બાંધ્યા વ- ગર.	કીચો--કપો.	ચરવાને--ધાસ ખાવાને
છેક--આધે, છેટે, દર.	નાહું--જતું રહ્યું.	વાસ--રહેડાણ.
	મનમાન્યું--મનનેગમેનેવું	વનમાં--વનગ્રામાં.

વાડામાંથી એક પાડું છટું થઈને આધે નાશી ગયું, અને પો-
તાના મનને ગમે તેટલું ધાસ ખાવાને વગડામાં જઈને રહ્યું.

વગાતી--પછી	પ્રાણ--જીવ.	અવસ્થા--હાલત
વાધ--ફાડીખાનાર જન- નવર	અગાણુ--અણસમજ.	
	ચિત્તમાં--મનમાં	

પછી વાધે તેનો જીવ લીધો એવું અણસમજથી દુઃખી થયું,
જે મનમાં છટું થવા જાય. તેની એવી હાલત થાય.

પાઠ ૨૪ મો નિશાળીઆને શોખામણ.

નિત્ય--દરરોજ	ચિત્ત--મન	શિક્ષા--શીખામણ
ચોડી--લગાડી, ચોટાડી.	ગુર--મહેતાજી	રૂડી--સારી
	દરરોજ નિશાળમાં જવું, અને મન લગાડીને બાણુવું તથા	
	મહેતાજીની શિખામણ માનવી, ને સારી રીત રાખવી	
પંર--રીત	નીસરી--નીકળી	પાસંરે--સીધું

તેમ રમતમાં મન રાખશે નહીં, ને તમારો પાઠ સારી રીતે
સમજીને. નિશાળમાંથી નીકળીને સીધા ઘેર જવું. (રસ્તામાં રખ-
ડું નહિ.)

પાઠ ૩૩ મો ગાયની કવિતા

ગુણ--ફાયદો.	સુખદાતા--સુખઆપનાર	ખાંતે--ખુશીથી
અગણિત--બહુ.	દેહે--આપેછે.	દગ- માણસ.

આયમાં ધણાજ ગુણ છે ને તે સુખ આપનારી કહેવાય છે; અને તે દૂધ, દહીં, ધી આપે છે તે અધા માણસો ખુશીથી ખાય છે.

પશુ--આરપગવાળાં જન- નવર.	નવર નર--ભાઈડા. નાર--આઈડીઓ.	જન્મતી--અવતરતી. પ્રાણ--જીવ. આધાર--ટેકા
----------------------------	----------------------------------	--

પશુ, પંખી, ભાઈડાને, આઈડીઓ એમને જન્મતિ વખતે ધણું દ્રીને ધી ને દૂધનો આધાર હોય છે.

પાઠ ૩૮ એ જૂઠું અને સાચું વિશે.

જૂઠું--અફેનહીં કીદ--કાઈદહાડા.	પાપી--પાપકરનાર. પૂરો--અધો.	ખાળક--નાનું છોકરું. ઉપાય--મલાજ.
----------------------------------	-------------------------------	------------------------------------

જે માણસ કાઈ દિવસ જૂઠું એવે છે. તે પૂરેપૂરો પાપી થાય છે. તે માટે છે નાના છોકરાઓ તમે એવા ધંધાજ કરશો નહીં.

સાચું--અફે જગતપતિ--પરમેશ્વર સાનો--અધાનો	શોભે--સારીદેખાય. રનેહ--પ્રીતિ, હેત. દેહ--શરીર.	સાચે--સાચાયા રાચે--સાચાયા
---	--	------------------------------

સાચું જોતવામાં ધણું સુખ છે, ને સાચેથી અધા હેત રાખે છે, વળી સાચેથી પરમેશ્વર પણ રાજી થાય છે, અને સાચેથી શરીર પણ શોભે છે.

પાઠ ૪૨ એ કામગી વિશે.

માઝા--પંખીનુંધર. માઝા--જીવો કામ--કામગી.	કપાઝા--શોભિતો રામ--સાદ, શર. આંધવા--તેયારકરવા	પંખાઝા--પંખીઓ પંખાઝા--પંખીઓ
---	--	--------------------------------

કામગી કામગી માઝા આંધવા બેસે છે, તે તમે જૂઠો. તેને એ

(૧૨)

પાખો છે, તે જોડે છે પણ તેનો રાગ સારો નથી.

ચાંપે--ઝડપથી.	ચાંદે--ઠંડે.	જલદી--ઝડ.
હાણવા--મારવા.	ચે.ની--રામજી	
ચિત્તમાં--મનમાં	ચતુર--ચંચળ	

કાંઈ માણસ કાંઈએ લેતને તેને ઝડપથી મારવાને ઇચ્છે તો તે ચંચળ પક્ષી મનમાં રામજીને તરત ઉડી જાય છે.

પાઠ પઠ મો ઉંદર વિશે

વધ્યા--વધારેયયા	પાર--છેડો.	માંડે--મચાવે કરે.
હારોહાર--હારખંધ, ઝો	રેન્ડ--તોફાન.	
કપડીએક	ધાડ--હુદારાનુંટાણું	

ઉંદરો હારખંધ એટલા વધી જયા કે તેમાંના છેડાક પકડયા, પણ તેનો છેડો આગળ નહીં, અને રાતે તો જાણે દોડ દોડ ધાડ આવી હોય તેમ તોફાન કરે છે.

ખાસાં--સારાં	કરડી--કાતરી.	મીની--ગિલાડી
કપડાં--લુગડાં	ઉપાય--ઇલાજ	મહાસુખ--મોટુંસુખ

સારાં લુગડાં કાતરી ખાય છે, ને દીવાની દીવેટ પણ લઈ જાય છે, એનો એકે ઇલાજ નથી પણ ગિલાડી મળે તો મેકડું સુખ થાય.

પાઠ પઠ મો ચોરી વિશે

ચોરી--છાનીમાની કોઈ-	સમજી--જાણી	અફસોસ કરે
ની ચીજ કહ્યા વગર	માછળથી--દોડથી	
લેવી	પેસ્તાય--દીલગીર થાય	

જે માણસ ચોરી કરવામાં સુખ છે એમ સમજીને ચોરી કરે છે, તે પાછળથી ચોરીથી થએલું દુઃખ જ્યારે જુએ છે ત્યારે મન

નમાં ઘણો અશ્વસાસ કરે છે.

આદન--ઉઘાડું	મહીપતિ--રાજા	છેક--ઘણું
ઝડાય--પકડાય	ફેંચેતી--ઝેરઆપર	

જ્યારે ઝેર પકડાય છે ત્યારે ચોરી ઉઘાડી થાય છે, અને પછી રાજા તેને બાંધીને માર મારે છે અને તેની ઘણી ફેંચેતી થાય છે.

પાઠ ૬૩ મો કીડીઓ ને સાપ

ઝાઝા--ઘણા	ન--નહિ	પ્રાણુ--જીવ
નયળા--અળવગરતા	વેર--દુશ્મનાઈ, ઝેર	પેર--રીત
કદી--કોઈદિવસ	નાગનો--સાપનો	

ઘણા નયળા લોક સાથે કોઈ દિવસ વેર રાખવું નહીં, કેમકે ઘણી કીડીઓએ મળીને મોટા નાગનો જીવ લીધો.

પાઠ ૭૩ મો ઈશ્વરનો મહિમા.

સૌથી--અધાથી	તાડ--એકમતનું ઉંચુંઝાઠ	જૂઠાં--નાંખાં
-------------	-----------------------	---------------

ભાઈઓ તમે આ મોટાં ઝાડ જૂઓ, તેમાં સૌથી ઉંચું તાડનું ઝાડ છે, એમાં આમલી આમ્રો, ને કોઈ કોડીનું ઝાડ છે તે અધાનાં જ જૂઠાં જૂઠાં હોય છે.

જગ--દુનિયા, જગત	ભજવા--ભક્તિકરવા	સરજનાર--પેદાકરનાર
દેવ--પરમેશ્વર	તારા--ચાંદરખીઓ	
કરનાર--અતાવનાર	પરીએ--રાખીએ	

જે આ દુનિયાનો અતાવનાર છે, તેજ સરજ અને તારાનો પેદા કરનાર છે, માટે એજ અમારો મોટો દેવ છે તેને ભજવાની ટેવ

રાખીએ.

પાક ૮૧ મો સંગત.

સંગ-સોગત	કામ-ઠેકાણું	બને-ધાય
રંગ-ગુણ, અસર, ટેવ	કરશે-ખેમતે	ભાવ્યશાળી-નસીબદાર
પ્રેમ-હૃદય	રૂપે-સારે	
પેસે-આવે	ખુરે-નદારે	

જેને જેવી સોગત તેવા તેનામાં ગુણ આવે છે. જેને જેવી સોગત તેવું તેનામાં હેત આવે છે.

જેને જેવી સોગત તેવાંજ તે કામ કરશે. જેને જેવી સોગત તેવે ઠેકાણે જઈને તે ખેસશે.

સારી સોગતથી સારો થશે, ને નકારી સોગતથી નકારો બનશે. સારા મહેનાજીની સોગતથી નસીબદાર હોય તે વિદ્યા ભણે. (મનઘડય કે વિદ્યા ભણીને નસીબદાર થાય.)

ગુજરાતી ત્રીજી ચોપડીના વાંચન પાઠોનો

શબ્દાર્થ.

પાઠ ૧ લો.

ડાઘો=મોટો કૃતરો.
મૂખો=મેવકૂક, અણુમ-
જી.

આળસુ=એદી, સુરત.
પાલવવું-પરવડવું.
રમતીઆળ-રમત કરે
તે.

ચોપી-રખવાળ.

ચારો=ખાવાનું.

ધણી=માલિક.

પાઠ ૨ જો.

ઝંખવાણો=શરમાવો.
છવતર=છંદગી, મન-
ખો, છવવું.

મના કરીશ=ના કહીશ.
મચ્યાં=મંડ્યાં, લાખ્યાં.

જનાવર=પશુ, પંખી.

નવરાશ=દુરસદ, દ્રામ ન
હોય તેવો વચ્ચત.

સરખાં=જેવાં.

લગાર=જરા.

હોડ=મૂર્ખ, અભણ.

વઢે=હાલ, દશા.

નકામા=કામવગર.
પરતાવો=અધસોસ.
લાગલું=દરરોજ.
ફેરવીને=ગદવીને.

પાઠ ૪ થો.

વગડાઉ=જંગલી, વગ-
ડામાં રહેનારી.

ડાંસ=મચ્છર.

ફૂંકા=નાના.

ધાર=કોર.

જામર=જોરાવર.

જોરાવર=ખળવાન.

પૂરીપડે=પહોંચી શકે.

પાઠ ૫ મો.

સ્વભાવ=મિત્રજ.

રાજકુંવર=રાજાનો દી-
કરો.

શિક્ષા=સગ.

અણુસમજી=સમજી-
જી વગરનો.

સાર=માલ, ફળ.

દડ=સગ, હાલ પૈસા

લેવાના સમજના અર્થ

માં વપરાય છે.

સગ=શિક્ષા.

વડાક્ર=મોટાઈ.

યાદરાખવું=સંભારી રા-
ખવું, સરત રાખવું.

ગરીબ=નિધન.

કર્યાદ=અરજ, રાવ.

ખંદીખાને=કેદખાને.

માફકરવું=શિક્ષા કર્યા

વગર જવા દેવું.

કચેરી=દરબાર, કોર્ટ.

ઘટેતેવી=જોઈએ તેવી.

પાઠ ૭ મો.

દેશ=મુલક.

ચાલ=રીવાજ.

રીતભાત=ચાલચલન.

પહિરવેશ=પોશાક, લગ-
ડાં પહેરવાની રીત.

મારવાડી=મરવાડના

રહેવાસી.

સૂરવાળ=ચોરહો.

ધૂમટો=લાજ.

દક્ષિણી=દક્ષિણના રહે-

વાસી.

સાહેબનોક=અંગ્રેજ ભોલો

ક્રમે-ખાવાનું બરાવીતી
જમવાના સોયા.

ધાર-આકાર.

હાસી-સીધી.

ઝારી-ઝૂરી, ઘોળી.

પાઠ ૮ મો.

કાણુ-દાણુ.

સંવાત-સાથ..

સાક્ષાત-સરો વખત.

સાધવારી.

અચરજ-નવાઈ.

સમદ-એકઠું કરી રા-

ખતું.

દક્ષાત-તકારો વખત, મોં

નવારી, અનાજ બહુ

મોંધું વેચાય તેવો વ-

ખત.

પ્રધાન-વજીર.

ગજીઓ-ધાસના મોટા

ઝાડવેલા દગલા.

રેવન-લોક.

કોઠાર-અનાજના કોઠાર

પાપટો=પડ.

ચંદી=ધોડાને ખાવાના

દાણા.

હેરાન=દુઃખી.

ખાણુ=દાણુ બરી મૂક-

૥ ખાડા.

ડહાપણુ-સમગ્રણુ.

વમે=રહે.

સપે-હળીમળીને રહે.

સદા=હમેશાં.

પાઠ ૯ મો.

વડવાઈ=વડની લટકતી

મૂળીઓ.

અસક્ત-પ્રથમનું, આગ-

ળનું.

કાપર=એક જાતનું પક્ષી

આરામ-વિસામો.

છાંચટો-છાંચો.

ઘટા-ઘાટો છાંચો.

ટેટા-વડનું ફળ.

ઈમારત-ઘર.

લગણુ-સુધી.

પાઠ ૧૦ મો.

ડખ-ચાકો.

વિખ-ઝેર.

ચીપીઆ-પકડવાના જે

પાંખીયાં

ચાંદી=ફોડો.

ચાંકડો=ઝેરી કાંટો.

કપાએણુ-વઢાએણુ.

ચુસવું=ચુસી લેવું.

સૂણેલું-સૂણેલું.

પીળાશપર-ચોટા પીળા

દાદક=ડક..

ઈગન-દુઃખ.

અવગુણુ-તુકશાન.

ફિકર-ચિંતા.

પાઠ ૧૧ મો.

વિલાયત-સાહેબ લોકનો

દેશ.

ખપરદાર-હોંશિયાર.

કજીયો-કંકારા.

ઢોર-પથુ.

માંડી-મેલી.

પાઠ ૧૨ મો.

અનાજ-દાણા.

પાંજરું=પંખીને રાખ-

વાનું ઘર.

અથ-સાર, મતલબ.

મરજી-ખુશી.

પાઠ ૧૪ મો.

વચન=ખોલ.

માન-આવકાર.

આવકાર=માન.

દોંગાર્ધ-ધુમ્ધાર્ધ.

અસર=લાગણી.

નવાઈ-અચરજ.

નીવડવું=થવું.

ભુડું-ખરાબ.

સોખત તેવી અસર=જે-

વી સંગત તેવા તેના-

માં ગુણ આવે.

પાઠ ૧૫ મો.

તન=શરીર.

આતકાળ-મરવાનો વ-
ખત.

પુણ-ધન.

સાલચ-સોભ.

નીપજ-પેદાશ.

પામીએ=મળીએ.

કિંગ્યો-પેદાયો.

પાઠ ૧૬ મો.

પેદાકર્યો=મનાવ્યાં.

કૃપાળુ-દયાળુ.

ખનાવ્યુ=કમ્યું.

બસાં-સાશ.

કોપશે=ગુસ્સે થશે, રીસે
બસશે.

નળવે છે=સાચવે છે.

રખવાળી-સાચવણુ સ-
ભાળ.

પાઠ ૧૭ મો.

જયો-એક સાથે, ખાસે
પાસે.

હારખંધ-એક પછી એક

જનાવર=ખાણી.

જવણે-કોઈક.

કોટ-કિલ્લો.

અડચણુ=હરકત.

રાહજ=થોડી મહેનતે.

ઝટ.

કસખો-શહેરથી નાનું
ગામ.

પાઠ ૧૮ મો.

આકાર=ધાટ.

ધમાકો-અવાજ.

માલુમપડ્યું=ખબર પ-
ડવી.

દીપ્તિયો-શરીરના ભાગ.

જેકે આંખ, નાક, કાન

છમ ને ચામડી.

વાસ=સોડમ.

લીસી-મુંવાળી.

પાઠ ૧૯ મો.

આંગણુ-ચોક.

ચોખુ-સાફ.

કોઠાણુ-કોહી મએહું,

સડેલું.

રણીઆમણું-રોબીતું.

મદવાડ=મદકી.

છવજતું-નાનાં છવડાં.

એડવાડ=એકું.

મંદા-મેલા.

ખરાખયાય=ખગડે.

ગંધ-નઠારીવાસ.

શીખામણુ-સમજણ.

ધટેછે=જોડાએ છે.

ભાજપાલો-શાકપાલકું.

પાઠ ૨૦ મો.

મુંવાળા=લીસા.

નક્કર-ખોશ નહીં તે.

મજલ=મેપ, પંથ.

ખોખારેછે-હજીરે છે.

નાળ=જોડાને તળે કે

ઘોડાને પગે વાંકી લો-

ઢાની ચીપો જડે છે તે.

ખરાડેછે-ચારડે છે.

નિર્દય-દમા વગરનાં.

ફલગો-ફાળો.

ખોજે-ભાર.

ચાકરી-ખરાશ.

માયા=હેત.

ચાહે=ચાહે.

પાઠ ૨૨ મો.

કાતરા-ખામલીતું ફળ.

સંગીત-મજબૂત.

ચીકણુ-ઝટ ભાગે નહીં

તેવું.

ચોખડાં-ચાર ખુણા

વાળાં.

વટેમાર્ગુ-રસ્તે જનાર.

કચુકા-ચિચોળા.

ફોર=વરસાદનું તીખું.

ધદા-ધાડો ખંધો.

ગોળા-લાકડા.

પાઠ ૨૪ મો.

ચાટણુ-દર્પણુ, આરસી.
ભમર-આંખના પોપ-
આ ઉપરના વાળ, તેણુ
જાજલી=છળુ.

રતાંધણી-દીવસે દેખે ને
રાતે ન દેખે તે.

ખાળવું-રોકવું.

સારેછે-કરેછે.

પોપચું-આંખનું ઢાંકણુ.

રજ-ધુળ, રજઢણુ.

પોપણુ-પોપચાને છેડે

વળગેલા વાળ.

જતન-રક્ષણુ.

પાડ-ઉપકાર.

પાઠ ૨૫ મો.

ખજતણુ-ખાજવાનાં લા-
કડાં. સરપણુ.

સરકતાં-લખડતાં, ટીંગા-
તાં.

કહેવત=ઉખાણા, ઓઠું.

ભાખરી=રેસલ્લી.

કુંભાર-મોટીનાં વાસણુ
કરનાર.

ખાટ-આકાર.

કાંતવું=રેના તાર કરવા.

પણુવું-લૂગડું જતાવવું.

તેવાર-હાલર.

ચાકરી વિના ભાખરી

નહી=ધંધો કર્યા વિના
રોટલો મળે નહીં.

પાઠ ૨૮ મો.

દેશાર્ધ-જમીનદાર.

દાખલા-ઉદાહરણુ.

ગમ્મો-ઠીક લાગ્યો, પ-
સંદ પડ્યો.

ઉડ્યાં=થયાં, નીકળ્યાં,
નીવડ્યાં.

ચરપુ-છરી.

છેયાં-હોકરાં.

પાઠ ૨૯ મો.

સાચાઓડું=ખરૂં મોલ-
નાર.

ગભરાવું-અકળાવું.

ધીરજ-હીમત.

ખીબ્યા-ગુસ્સે થયા.

ચાંપીને=દાખીને.

વાંક=ચુન્ટો.

અગ્નણુતાં=ગણુઅદાર.

પાઠ ૩૧ મો.

કાતરવું-કાપી લેવું.

ધાખળીઓ-કામળીઓ.

કામળો-ખોશ, ઉતનું

ગળુ લૂગડું.

ભરવાડ-ધેઠાં રાખનાર.

ખખર-માલમ,

નીમાળા-વાળ.

ખીચારાં-ખાપડાં.

ખરે-નકી.

પાઠ ૩૨ મો.

ઝરવું-ટપકવું, નીકળવું
ઝમવું.

લીખોળીઓ=લીંમડાનું
કળ.

રોગ=દરદ, વ્યાધિ, મં-
વાક.

રળીઆમણું-શોભિતું.

ઉગતા-મોટા થતા.

પાઠ ૩૩ મો.

ધાન્ય-દાણા.

ડુંડું-કણસણું.

પૈસાદાર-પૈસાવાળા.

ખાજરીયું-ખાજરીનું

ડુંડું.

કડખ-ગર, ખાજરીના
સાંધા.

પૂળા-કડખની નાની બા
રીઓ.

સાંકા-રાડાં.

મસળે-ચોળે, પીલે.

પાઠ ૩૫ મો.

ધરતી-જમીન.

કિલ્લા-મોઢ.

નાળાં-વહેળા, નાની નદી

મરડીઆ-એક જાનના
કાંકરા.
પહાડ-ડુંગર.
નદી-મીઠા પાણીનો પ્ર-
વાહ.
એકાએક-એકદમ, અ.
પાઠ ૩૬ મે.
રાત-જંગલ, ઝાડી.
અનેક-ધણા.
પદાર્થ-વસ્તુ, જાણુસ,
ચીજ.
હીરા-એક જાતનો ચળ-
કનો કીમતી પ્રદાર્થ.
માણેક-જવાહીર.
જામદગ-જામરખ.
જાનુ-જાનખુડાં.
વન-ધણાં ઝાડની ઝાડી.
ધાતુ-સોનું, રૂપું, કલઈ,
સીસું, તાંબુ, જસત,
લાકુ એ સાતવસ્તુએ
ધાતુ કહેવાય છે.
પાળીઓ-ગુહરી.
કાને-માટે.
જગત-દુનિયા.
પાઠ ૩૭ મે.
સેરા-ચાકરી, ખરદાસ.
જપતું-નિરાંતે ખેસવું.
દાઝ-મજાતશ, લામણી

હેત-પ્રીત.
જન્મ થયો-અવતાર થ-
યો.
ઉછેરતાં-મોઢાં કરતાં.
નીપજે-થાય.
વેદના-દુઃખ.
માથેચડાવવું-માનવું હા
પાડરી, પાળવું.
વહાલ-હૈત.
પાઠ ૩૮ મે.
શળ-ખાવળનો કાંટો.
કુમતુ-છોગ.
નાછડી-પછડાની વચેનું
ગોળ લાકડું, જેની અ-
દર ધરી આવે છે.
આરા-નાયડીમાં આર
પાર નાખેલાં લાકડાં.
પૂઠીઆં-પેઠાને આરે
તરફ ફરતા ઝોળાકાર
લાકડાના કડકા.
તુરાશ-તુર.
કુડ-ચામડાં પકવવાની
જામ.
હિતરડવું-ઉઠેલી લેવું.
ઝોળા-પકવ્યા વગરનાં
ચામડાં.
ગરીબ-પૈસા વગરના.
સાફ-ચોખ્ખાં.

પાઠ ૪૦ મે.
શેખશક્લી-મજુરનું ના-
મ.
તુરંગ-વિચાર.
ઘડોળા-ઘણા.
ધૂણાવવું-હલાવવું.
માલિક-ધણી.
ઘાડવો-ઘડો.
વપાર-રોજગાર.
ચાટુ-અગર.
કમાઈશ-પ્રેદા કરીશ.
મજુરી-મહેનત.
માફતો આખું ધર ભા-
ગ્યુ-મનમાં ધર માંડ
વાની જે ઝોડવણ કરી
રાખી હતી તે ભાગી
પડી.
પાઠ ૪૧ મે.
ચણતર-ચણવાનું કામ.
માળી લેવું-મોઢાં નાખી
ને ઉપર વળીઓ જડી
વાંસ સરકી લેવા.
ઝોસરી-રેલેસી પરશા-
ળની આગળનો ભાગ.
સાડુ-મોલી, ફરાર.
હાટડાં-તાકાં.
ભોયડું-ભોંયમાં કૂટેલું
ધર.

છોવરાવવું-છો દેવરાવવી
વળીઓ-સાગના સોટા.
કાચો-નાળીએરની ચોટ
લી, દોરી.

ઠાંકુ-ભોંયમાં પાણી ભરી
રાખવાની મોટી છો
અથ કુંડીઓ.

રળીઆમણુ-સોભિતું.

પાઠ ૪૨ મો.

ગિરાજવું-શાભવું

મગ્ગરા-અરડવાં

છળુ-ખારી કે રવેશીના
આગળના ભાગમાં ક-
રેકો કહેવો.

ચોરસાં-ચો ખંડી છટો કે
પથ્થર

પાટડા-ભારવટીઆ

સાગ-સામનું લાકડું

છોલાણુ-છોવરાવવું

લુહાર-લોહું ધડનાર

મણા-કસર, ખામી

છીડી-પછીતે ને ખુલ્લી

જગા સખવામાં આવે

છે તે

અગાસીકિન્તવેલું.

પાઠ ૪૩ મો.

સજડ-મજખૂત હાથે ન-

હિંતે

ડાચું-જડમું, મોઢું

હણુહણુવું-ખોંખારવું

દાદ-ખેવડા દાંત.

વાચા-ખોલવાની શક્તિ

નરસી-નહારી

હંહો-નાચલો

ટેકાદેછે-મદદ કરે છે

સાદ-અવાજ

પાઠ ૪૫ મો.

ખીજવું-ચીડવું-

છેલાદ-વરણાગી

પગરખી-જોડી

અડક્ટ-અથડાઇને ઝપટ

પછડાઇને-ટીચાઇને

અટવાઇને-ચાંદી ખાઇ-

ઇને

અગધી-નક્કમી

પાઠ ૪૬ મો.

અદેખાં-ખારીલાં, ખી-

જનું સાફ જોઇને ખ-

માય નહીં તે

અવતરવું-જનમવું

ખારીલાં-અદેખાં

કુરકુરીઆં-કુતરાનાં ના-

નાં ખચ્યાં

ભોટીલાં-કુરકુરીઆં

આડે-અવળે રસ્તે ચા-

લનાર

ધુરકવા-ગુસ્સાથી જોવું

પાઠ ૪૭ મો.

ખીલવું-પ્રલવું

અંગ-ભાગ

પાઠ ૪૮ મો.

લાગલામટ-દરરોજ

ખરાખસ-અચીલનાં ખી

ફળગો-કાંટો, કુંડ

હળીયો-ખીયો

સીંચીએ-રેડીએ

પાઠ ૪૯ મો.

વેલેલો-વહોતો ઝરો, ના-

ની તદી

ઉપકાર-ગુણપાડ

ખદલો-સાદું

ઝાંપ-જળ

તોડે-કિનારે

ચટકા-ઉંખ

આખર-છંજત

ગુણ-કેપકાર

લાગઆવે-વખત આવે

પાઠ ૫૦ મો.

ક્યારડા-ડાંગર પાકે છે

ખેતર

પરાજ-ડાંગરનું ધાસ

છાલાં-છોલાં, ફાતરાં

તર-ધર

લીલાછમ-લીલા

પાઠ. ૫૧ મો.
 માંગરી=મૂરી.
 ધીઆળુ=ધીવાળુ.
 નકપ=થકડો, ફાળ
 લીણુ=જાણુ.
 લાણુ=ધીવગરનું.
 પાઠ. ૫૨ મો.
 ખીકણુ=ખીએ એવો ડ
 રકણુ.
 સોડમાં=પડખામાં.
 પાઠ. ૫૩ મો.
 દરિયો=સમુદ્ર.
 રાશ=મીઠાના મોટા ઢ-
 મલા.
 અગર=મીઠું પાકે છે તે
 જગા.
 અગરિયો=મીઠું પકવ-
 નાર.
 ક્યારા=ક્યારડા.
 કાઠરડવું=એણું કરવું.
 પાઠ. ૫૪ મો.
 મેડવું=મૂકવું.
 ભણીગમ્મી=કીમ્મી, હે-
 શિયાર થમ.
 પાઠ. ૫૫ મો.
 જગાણુ=તાંબાનો કાઠ
 જસત) ધાતુ છે.
 સીસું)

કાઠ=મેડ.
 નરી=એકલી.
 જવદસે=ભાગ્યે, કવચિત
 પાઠ. ૫૭ મો.
 ગદિઆણો=અરધા રૂ-
 પિયા ભાર.
 ઝોગળવું=પીગળવું, ર-
 સ કરવો.
 વરક=ધાતુનાં બહુજ પ્રા-
 તળાં પતરાં.
 તાવ=કાગળ.
 તાર=ઝીણા તાંતણાં.
 આંચ=ગરમી.
 પાઠ. ૫૮ મો.
 અચળો=નવાઈ.
 છેડવું=હુપ્પ દેવું.
 નખળા=ગળવગરના.
 પાઠ. ૫૯ મો.
 ટીઅળી=અટક્યાળાં,
 તોફાની.
 અટક્યાળાં=અળવીત-
 રાં.
 અડપલાં=અટક્યાળાં.
 નિરાંત=શાંતિ, જંપવું.
 ગલોફાં=ગાલ.
 પાઠ. ૬૦ મો.
 ચંડાળ=પામી માણસ.
 ઇન્સાફ=માય

દશા=કાલત.
 શહેદ=સાક્ષી.
 ગજેપડું=ખાત્રી પડનાર.
 પાઠ. ૬૧ મો.
 વેળા=વખત.
 અડવાડીયું=પંદર દિવસ
 પખવાડીયું=પંદર દિવસ
 પાઠ. ૬૩ મો.
 વા=પવન.
 બકારો=ધામ.
 વીજણો=પંખો.
 વાયરો=પવન.
 પવન=વા.
 પાઠ. ૬૪ મો.
 લેહેરો=મોજાં, પાણીમાં
 ફુંગળાં ધાય છે તે
 ધૂજવું=કાલતું.
 જુક્તિ=કળા.
 ઇશારત=નિશાની.
 ગતિ=વેગ.
 પ્રવાહી=જેનો રેસો ચા-
 લે તેવો પ્રદર્શ, જેમ
 પાણી દધું વીગરે.
 ખાદ=અપાવ.
 સાદ=અવાજ.
 મુંમાં=એકી શકે તરીકે
 ઉપગઉમરી=એકપણી
 શીએ

પાઠ. ૬૫ મો.
 ઠાટ-શણનાં કપડાં, બ-
 ણી લૂગડાં, ગૂણુપાટ.
 રાહિયખાની=ઘણા સા-
 રા કાગળ.
 પ્રમદી=કાગળ વેચનાર.
 થા-૨૪ કાગળ.
 ગ્રાવીદિનું=એક રસ કર-
 વા.
 તાવ-કાગળ.
 કરકરા-ખરબચડ.
 રફેદ=મોળા.
 પાઠ. ૬૬ મો.
 મુખાંધ=મેવકુશાંધ.
 દેમાવર=પરદેશ, ખીન્ને
 મુલક.
 ઝળઝળીયાં-આંસુ.
 અભણુ=મણેલો નહીં તે
 મથાળે-માથે ઉપર.
 કાળ-ધારકો.
 હાંમોઠ-અભણુ, મુખ
 નામું=હિમાખ.
 ગાડી-ખોડી, ખરાબ.
 પરતાવો-અફસોસ, વિ-
 માસવું.
 લાજીમરબુ-શરમાવું.
 પાઠ. ૬૮ મો.
 વૈતરું=મજુરી.

આઝોટવું-લોટવું.
 અમીર=મોટા માણસ.
 ધીરજ-સમુરી, હીંમત.
 પાઠ. ૬૯ મો.
 દહેલું=તળેલો.
 ન્યાલ-રાજી.
 ભેદ-મર્મ.
 પાઠ. ૭૦ મો.
 રેશમ-હીર.
 રોતુર=એક જાતનું ઝાડ.
 પતંગીયું=પ્રદુ,
 તાંતણો-દોરો.
 કોરોટો=ખારેક જેવડી
 લાંબી દડી રેશમના
 કીડા કરેછે તે.
 ખડગદતુ-ઉકળતું.
 હીરાગળ-રેશમી.
 મુગટા=અખોડીયાં.
 ગજીઆણી-એક જાતનું
 રેશમનું લૂગડું.
 મશરૂ=સૂતર અને રેશ-
 મથી વણેલું એક જાત-
 નું કપડું.
 પાઠ. ૭૧ મો.
 મચ્છર-ડાંસ.
 આખમો-સાંઠીયો.
 માતેલો-અહુ જખરો.
 સાંઠ-આખલો.

તોઆ-કાયર.
 અહકાર-અભિમાન.
 નખળો-ખળવગરનો.
 આંટો-ફેરો.
 તુચ્છ-હલકો.
 ધરાઈને=પેટ ભરીને.
 પાઠ. ૬૨ મો.
 કરોળીઆ=જાળ ખાંધ-
 નાર જીવડું.
 જીતવું=જય મેળવવો
 જાળુ=કરોળીઆ જાળ
 ખાંધેછે તે.
 શરને માથે સવાશેર હો-
 ય-એક કરતાં ખીન્ને
 અડીઆતો.
 અટવાતો-ભરાતો, યું-
 ચવાતો.
 કેવળ-ખીલકુલ.
 પાઠ. ૭૩ મો.
 કામળ-તાજુક.
 રમુજી-ગમતી.
 ચચળ-ચાલાક.
 પાપ=નહાઈ ક્રોધ, અપ-
 રાધ.
 છેતરવું-ડગધુ.
 સતાડવું=ક્રુપાવવું.
 દડીઓ-પડીઓ.
 ચૂકવવું-ભૂલવવું.

દરડી-આકરી, ગુસ્સા-
વાળી.

દીવ્યગડયું=માંદો પડયો
પાઠ. ૭૫ મો.

ધટી-દિવસનો ૬૦ મો
ભાગ.

દ્રાવ્યક-ધાત.

વેહ-કાણું.

પાઠ. ૭૬ મો.

મોહોર-૧૫ રૂપિયાની
કિંમતનો સોનાનો સી
કંકા.

કમળ-તોરો.

પાલવ-કસબી છેડો.

વેહ-વીંટી.

કદોરો-કેડે પદેરવાનું
ધરણું.

ભારે-માંધી.

તાવેપર=પૈસાદાર.

પાઠ. ૭૭ મો.

નામુશ-નારાજ, ખુશી
નહી તે.

દાર-સીધી.

પોતીકા-પોતાના.

હમ-તરફ, ખાણું.

સાન-માન.

પાઠ. ૭૮ મો.

વાચા=મોક્ષવાનીરાક્તિ

ભાન-સમજણ, ખમર.
પાઠ. ૭૯ મો.

કાંચળી-કાપડું.

પીઝેર-આપનું ઘર.

મોસાળ=માનું પીઝેર.

પાઠ. ૮૧ મો.

ટપકાં-ટીપાં.

ઝમવું-ઝરવું.

કુસ-પાણીના ઠરીને બં

ધાએલા ગાંગા.

હીય-હીકરું, કલેડું.

ધૂમસ-ધૂમર.

બરફ-પાણીનાં ઠરીને બં

ધાએલાં ચોસલાં.

રૂપ-વાટ.

હાર-પહુ ટાઢ, હીમ.

પાઠ. ૮૨ મો.

મધ્યમ-માધારણું.

પુષ્કળ-ધણું.

ચેલી-કોથળી.

પ્રસરે=ફેલાય.

પાઠ. ૮૩ મો.

સિંહ-એક જાતનું કાડી

ખાનાર શિકારી જાન-
વર.

છવદાન-છવ આપવો

મેલમાંથી ઉગરવું.

મહારાજ-મોટા રાજા

કાલાવાલા--કરગરવું.
સામર્થ્ય-જ્ઞેર.

પાઠ. ૮૪ મો.

હાજર-તૈયાર.

તરણુ--તરખલું.

બગવશે--કરશે.

દાસ--ચાકર.

કાંકાં--ગોથાં.

બલો--સાદુ, ઉપકાર.

પ્રસંગ--વખત.

પાઠ. ૮૫ મો.

રેસા--તાંતણા.

સૂતળી--શણની દોરી.

ટાટપટી--શણનું જાડું

પડું, ટાટ, ગૂણપાટ.

માણસપૂર-માણસ જે-

વડા ઉચા.

પાઠ. ૮૬ મો.

વાઢ-શેરડી વાવેલું ખેતર

ખોલ--ખખાલ.

ખંડેર-વસ્તી વગરની ઉ

જડ જગા.

પાઠ. ૮૭ મો.

લોભીઆ-પૈસાનો ચારી

જમણવાર--જમવાનું.

પડપૂછ-પૂછગાછ.

લાભ--નફા.

વસ્તા--રહેતા.

પાઠ. ૮૮ મો.
 ધૃતારા--કુગ.
 નાદાન--મુખ.
 આદની--માણસ.
 પાઠ. ૮૯ મો.
 વાહાણુ--ભીડીની દોરી.
 દુર--તદ્વાપત.
 ટકાક--મજાનુત.
 પાઠ. ૯૦ મો.
 ખુંધ--ટેકો.
 રેનાળ--રેતીવાળો.
 સંદેશ--ખબર, સમાચાર.
 ૨
 મુંસાફરી--પરદેશમાં ફરતું.
 રણુ--રેતીનું મેદાન.
 પાપણુ--ગુજરાત.
 સાંદણી--હાંડી.
 તરલવાર--નવાઈજીવું.
 પાઠ ૯૧ મો.
 મરણુ.
 રનાળુ. } જુદાં જુદાં
 શકરીયાં } કહ્યાં નામ
 બટારા. } છે.
 કંદ--ભોંયમાં ધાપ છે તે.
 તળવું--તેલમાં શેકવું.
 આગવી--સદીયાં, પત્રવે-
 લીયાં.
 સ્વાદ કાગે--સર લાગે.

પતરપતિ--ઝાડપાલો.
 પાઠ. ૯૨ મો.
 સેકટા--સરગવો.
 અગથીયો--ચક્રી કુલનું.
 ઝાડ
 ડુમળી--નાજીક.
 પાઠ. ૯૩ મો.
 વહાણુ--ગોડી હોડી.
 પાર--કાંઠો, કિનારો,
 રાદ--હોડીમાં મોટી ચા-
 દરો જેવાં લૂગડાં યાં-
 થે છે તે.
 મજવો--હોડી.
 સીધુ--ખાવાનું અનાજ.
 માછી--વહાણુ ચલાવ-
 નાર.
 હંકારવું--ચલાવવું.
 હલેસાં--હોડી ચલાવવા-
 ના ચાટવા.
 તોપ--મોટી અંક.
 પાઠ. ૯૪ મો.
 બિલામણી--ખીક લાગે
 એવી.
 મખમાખ--મુઠ્ઠા ખનાવ-
 નારી માખ.
 રાત્રી--વગમક.
 બતળેતામાં--એડી વા-
 રમાં,

પાઠ. ૯૫ મો.
 ભયરડી--કચડી.
 માણસપર આવેછે--મા-
 ણુસને મારવા આવેછે
 છેડશે--પગપશે, હરકત
 કરશે.
 પાઠ. ૯૬ મો.
 હલકી--સોંધી.
 મેળવણી--મેળ,
 કસારા--તાંબા પીતળ-
 નાં વાસણુ ઘડનાર.
 કલધધડ--કલધના ઘડા
 બેગ--મેલવણી.
 નરી--એકલી.
 પાઠ. ૯૭ મો.
 ગોળીઓ--સીસાની ના-
 ની લખોડીઓ.
 છરા--સીસાની નાની ગે
 ણીઓ.
 કાંતાલોદુ--ચીનાક પત-
 રાં કલધ ચઢાવેલાં લો
 ઢાનાં પતરાં.
 પીતળ--તાંબુને બસતની
 મેલવણીથી ધાપ છે.
 કાંસુ--તાંબુને કલધની મે
 લવણીથી ધાપ છે,
 પાઠ. ૯૮ મો.
 મોસમ--સ્થા (શિયાળો)

વિનાળો, ચોમાસું)
આંખગાળો--કેરીઓનો
વખત.

ટ્ટી--સકરેટ્ટી.

ટોકા-- ખોલવું.

કૃપાળ--ડીશી.

મોર--કુલ.

કસોલ--આતંદ.

રાએળ--રાયણું.

ખદાશે--ધામ.

પાઠ. ૯૯ મો.

ધમધાર--મહુજ આંધાર

ચમકારા--ઝખકારો.

મર્જના--ચરસાદનું આજ

વું, ધરધડાટ.

પૂર--રેલ, નદીમાં ખડુ

ખાણી આપે છે તે.

દુકાળ--કાળાંમનાજ ન

પાકે તેજો વખત.

કાકા-મોઠાં અવાજ.

કાકા-મહુ મોઠાં ખીલ

મણે અમાજ.

હેલી-ધણાંદિવસ સુધી

લાગત વરસાદ આવેતે

તર-તાજી

મણાં-આમી

પાઠ. ૧૦૦ મો.

કિમ-મહુજ દાઢ

સગડી-તાપવા સાફ જે

માં દેવતા ખડેજે તે

હુંવાવું-દાઢથી દરી જવું

તેજનો-ગરમ મસાજો

પાઠ. ૧૯૨ મો.

દુશ્મન-વેરી, શત્રુ

સુંઠ-નાક

ચટપટી-જૂટે નહીં તેવી

પાઠ. ૧૦૨ મો.

છત- મળતર

ધોતર-કડોળના પાંદડાં

અને શીંગોનાં ફોતરાં-

નો ભૂદ્રો

લોંદો-અચકો

કસાણવું-મસાળવું, ગુંદવું

પણો-ગ્રીણી રેતી

અલગ-જૂદ

પાઠ. ૧૦૩ મો.

કાલ-ચૂના કે ભાટીનો

ગારો

પાઠ. ૧૦૪ થો.

ખલાસી-ખાલવા

મામડાં-માંડણાં અપારી

યાં

મોતીયાં-કનેરી

પકવણ-લખી પાતળી

સુપો

આસેડીયા-મુઠડા

કરાઈ-લાકડાં

સરડવું-ગાંધવું

લગ-જો

પાઠ. ૧૦૫ મો.

ઓગર-લશ્ચિયાર

ફોલડ-ધડવા ખેસવાની

જગા

ગળવેલ-અરં લોહું, પો-

લાદ ફરાંસી

ઝોરણ-જેના ઉપર સોની

લુહાર વગેરે હથોડાથી

ધડે છે તે

ધમણ-પવન કુંવાનો

ચામડાનો સચો

પાઠ. ૧૦૬

કૂક-ટાચે, મચાળ

નિરાશ-આસા વગરનો

સાંકડો-થોડો પહોળો

વસમો-અધારો

ચાંસા-મુરંદેલી

ગખડવું-ગણડી પડવું

ળી પહુ

નિઘાલ-જૂદકો, તોડ

અડોઅડ-પાસેપાસે

પાઠ. ૧૦૭ મો.

લગાસો-ખેલ

ચતુરાઈ-હોશિયારી

ધખાણવું-શાખાસી અ

પવી	અવર-કલાક	શકે છે તે
હડ-નમન	મધરાત-અરવીરાત	મુદ્દા-ખંધાં
રંગછં-શાખાસછે	મિનિટ-કલાકનો ૬૦ મો	પાઠ ૧૧૬ મો
પાઠ. ૧૦૮ મો.	ભાગ	મોગરો
છંવડાં-કપાસનાં ડાઘાં	પાંડ ૧૧૨ મો.	ચખેલી-કુલનાં નામ
ચરખા-કપાસ પીલવા	આભલાં-વાદળાં.	સુગંધી-સારીવાસ
ના સંચો	જલદ-ઉતાવળુ ચાલનાર	સોરમ-ગંધ, વાસ
સતરાકિ-સતરનાં	કાળ-ખીક, ધારકો.	ગળપણુ-ગળ્યું
પાત-મોજ	મડ-સૂર્યની આરાપાસ	ખારાશ-ખાર
માદરપાટ-દોડી	ફરનાર આકાસી પ	સાધારણ-મધ્યમ
વેડીઓ-કાતવાનેસંચો	દાર્થ, જેમ કે મંગળ	પુરુષ-નર
ખાદી-ગળકુલુગડું	બુધ, પૃથ્વી વગેરે.	કગાઇ-દગલખાણ
જગનાથી-એક જાનનું	અજાની-અજાનગળુ,	લુચ્યાઈ-દોંગાઈ
જીથું લુગડું	સંકટો-સો	ભલમનસાઇ-ભલપણુ
પાઠ. ૧૦૯ મો.	પાંડ ૧૧૩ મો	ગુણુ-લક્ષણુ
ખિંમ-નેજવાઓ આકાર	ગગન-આકાશ	પાંડ ૧૨૦ મો
કાકાશ-રતાશ	ગરમી-તાપ	રસળવું-રઝળવુ, રખડ
ગાકિ-કાશ	પાંડ ૧૧૪ મો	વું, રમયું.
પાંડ. ૧૧૦ મો.	મેહ-વરસાદ	વાણોતર-મુખાસ્તો
ચંદ્રમા-ચાંદો, ચંદ્ર	કૃપા-મહેરખાની	ઉધસણી-લેણા પૈસા મા
અળાઓ-ઓળાયો	પાંડ ૧૧૬ મો	ગવા
દર્પણુ-આરસી	ખાસ-દમ	પીતાંબર-અખોડીકં
પૂતમ-એજવાળીયાનો છે	નાડી-ધોરીનસ, નાડ	નુંકસાન-મગાડ
મા દિવસ	મુદ્દુ-જીવ વગરનું મો	વેક્ષા-દુઃખ, પીડા
પાંડ. ૧૧૧ મો.	ળાકિ	કાપડીઆ-કાપડનો રો
ધડીઆળ-વખત જાણુ	પાંડ ૧૧૮ મો.	જગાર ફેરનાર
વાનું યત્ર	પાણી-જેનામાં જીવ છે	વાયદો-કગાવ
કલાક-દિવસનો ૨૪મો ભાગ	ને અહીંથી તહીં ફરી	પુરુકરતી-પેદારતી

પાઠ ૧૨૧ મો
અગરખ--એક જાતનો
અળકતો પદાર્થ
મદારી--વાંદરાં રમાડનાર
લખ્યું=ગણ્ય કાર્ય
મગન--રાજી

પાઠ ૧૨૨ મો
ગદગથ--પૈસાદાર
સમાવવા--સંભાળવા
ખીંચા--ડાંચો
વીંચે--જાંખે
રગ આપી--કાઢી મુક્યો

પાઠ ૧૨૩ મો
સ્વર--જેનો હિચાર ખી
જાતી સહાયતા વગર થા
ય છે તે અ, આ, વગે
રે
વ્યગન--જેનો હિચાર
સ્વરની સહાયતા વગર

ધનો નથી તે ક, ખ, વ
ગેરે
જાતી--જોડેલા અક્ષર
ખારાખડી--પદ
તોતડા ખોખડા, ખોલતાં
જેની જામ ઝલાતી હો
ય તે

અતડ--નાંખુ જુદું, ખ
રાખ

પાઠ ૧૨૪ મો
ભાન--ખગર
ટેરવું--ટોચડું
અવાળુ--પેદવાં
સ્પર્શ--અરધું
વાક્ય--એક અથવા વધા
રે શબ્દ આવીને પૂરો
અર્થ સમજાય તે
ખોલ--વેળુ
સ્પષ્ટ--ચોખ્ખુ

પાઠ ૧૨૫ મો
કાગજી--ચીવટ, ખાન
મુચરકો--કપુલત
પાઠ ૧૨૬ મો

મહાવરો--ટેવ
નિયમ--ધારો

પાઠ ૧૨૭ મો
ક્ષિપિ--લખતાના અક્ષર
સંગંગ--આખી
ધારણુ--રસ્તો
ધર્મપુસ્તક--ધર્મની ચા-
પડીઓ

સાહસી--ખાળખોધ
મુળાક્ષર--મુળના અક્ષર
ખોલી--ખાળા
અનુસ્વાર--અક્ષરને મા-
થે મીઠું કરવામાં આવે
છે તે
જોડાક્ષર--જોડેલા અક્ષર

ત્રીજી ચોપડીમાં આવેલી કવિતાની સમજૂતી.

પાઠ ૩ સદાચરણ.

જન-માણસ.	જગનમાં-દુનિયામાં	ઝ.
ગામું-સમજે.	જન્મ-અવતાર.	ધરીતે=ઝહીતે.
સદાચરણ=સારીચાલ	સહેલ=વગર મહેનતે	પહેલ-પ્રથમ.

૧ જે માણસ આ દુનીયામાં અવતાર ઝહીતે પ્રથમથી સારી ચાલ આવે છે તે સહેલથી સુખ પામે છે.

ગામીવાતો-પેતાને ખ.	મીડી-મધુર, સારી.	કોપે-રીસકરે.
ચર હોય તેવી.	માણુ-ખોલ.	ઝાંઝા-સમજણ.

૨ વળી પોતે માણુ તો હોય તેવી વાતો કરે અને મીડા ખોલ ખોલે તે ખીન ઉપર રીસ કરે નહીં તેને ઝાંઝા માણવો.

પાઠ ૬ ઠા ગાજાગાળી વિષે.

બુઝા-નડારા.	ગોટીગાજો-નડારી ગા-	જગ=દુનિયા.
બુઝા-નડારે.	જો.	જશ-આગર.
ખાખના=ખોલના.	મુરખ=ખેરકુદ.	

૧ નડારા માણુએ નડારે ખોલીને ખરાય ગાજો ખાય છે. એવા મોટા બેરકુદની દુનિયામાંથી આગર જાય છે.

ધણી-માણસ.

૨ જે માણસ બુઝા ખોલે છે, તે ગાજો કે છે, અને ગાજો ખાય છે તેને બેરકુદ માણવો. અને તે બુઝા દુઃખી થાય છે.

બાળક=છોકરો.	નર=ભાવડા.	અંદ, બાર, બોગ.
બાળકી=છોકરી.	નાર=બાઈડી.	
નકશી-ગર.	તોલ-વકશ, માપ, આ	

૩ જે છોકરો કે છોકરી જેના બોલ બોલને તેની તેની આગર
બાવડા અને બાઈડીઓમાં બંધાશે. મતલબ કે સારૂ બોલનારની
આગર વધે છે તે નકશ બોલનારની આગર થયે છે.

પાઠ ૧૩ે મો પોપટ વિષે કથિતા.

પાંગર-પોપટને રહેવા- તું ઘર.	બોલ=વચન, વેણ. સૂણતાં-સાંભળતાં.	સર્વને-બધાને. ઉપજે=ધાય.
મીઠાં=સારાં, મધુર.	મનમાં-ચિત્તમાં.	હરખ-આનંદ,

૧ પોપટ પાંગરામાં બેઠો બેઠો મધુર વચન બોલે છે. તે સાં-
ભળતાં બધાના મનમાં ધણો આનંદ થાય છે.

અબોલ=બોલો.	નમણું-નમેલું.	ધણીની=માણીની.
કાંટે-ગળે, ડોકે.	અંગે=શરીરે.	ધાક=ખીક, હાક.
કાંડો-પટો, લીટો.	ધારે-રાખે, માને.	

૨ તેની ડોકે કાજો પટો હાંચ છે, અને તેનું નમેલું રાતું નાક
છે. તે શરીરે લીલા રંગના છે, અને તે બોલતાના ધણીની ખીક રાખે
છે.

હેન-વકાલ, પ્રીત.	પ્રીતથી=હેતથી.	પાજો=રાખે.
અથાગ-ધણ.	કાચ-કાઠ.	કાગ=કાગ ડો.

૩ તે મીઠું બોલે છે. તેથી માણસને તેના ઉપર ધણું હેત આવે
છે માટે પોપટને લોકો હેતથી પાજો છે. પણ કાગડાને કાઈ પાજતું

નથી દીપ—દાગડાને ન પાળવાનું કારણ એ કે તેનો રાગ સારો નથી.

પાઠ ૨૦ ચોખ્ખાઈ વિષે કવિતા.

ચોખી—સાફ, મેલવગર.	ચીર=તુગડું	ચુખી—ચુખવાળું
ચીને વસ્તુઓ.	ચોક=આંગણું.	

૧ બધી વસ્તુઓ સાફ રાખવી, લગ્નમાં પણ ચોખ્ખાં પહેરવાં ધર અને આંગણુ પણ સારૂ રાખવું, કેમકે ચોખ્ખાઈથી શરીર ચુખી રહે છે.

મધપુટો—મધનો પુટો.	માપ=મરત.	ખાપ=દરપણુ, આરસી
રૂઠો=સારો.	પ્રધાકૃધી—ખોડખાંપણ.	
રચે=ખતાવે.	શુદ્ધ=ચોખી.	

૨ માખી માપ રાખીને સારો મધપુટો ખતાવે છે. તેમાં કાંઈ ખોડ ખાંપણુ દેખાતી નથી. તે ખરેખરો ખાપ જેવો ચોખ્ખો જાણાય છે.

ચિત્ત—મન.	રાજી=ખુશી.	વાન=રંગ ચહેરો.
માન=આવકાર.	વળે=સારો થાય.	સજ્જન=સારા માણસ.

૩ ચોખ્ખાઈથી મન ખુશીમાં રહે છે, ને શરીરનો રંગ સારો થાય છે. ચોખ્ખા રહેવાથી ચાર સારા માણસમાં આવકાર મળે છે.

પાઠ ૨૩ મા આમલી વિષે કવિતા.

અમલ=બુદ્ધિ.	નિત્યપર=દરરોજ.
એકે=એકજ	નેકે=માપ, નિયમપ્રમાણ.

૧ માનને દીકરીનું નામ એકજ છે. તેમં મારી બુદ્ધિથી

નવયુગ, તેનું હમેશાં ઘેર ઘેર નિયમ પ્રમાણે કામ પડે છે.

તમલીકામ=ઠેકાણેની ઠે	ગામેગામ=તમામ ગામે	મહાલે=ભોગવે
કાણેજ	ભોજ=શોખ	
નવ=નવિ	ઘણેરી=ધણી	

૨ મા તો એકને એક ઠેકાણે રહે છે ને એક તરુ પણ ચાલતો નથી. પણ દીકરી તો ગામે ગામ ધણી શોખ ભોગવે છે.

માતા=મા	શાણા=ડાહ્યા	વિખ્યાત=પ્રખ્યાતબની
કેરો=તો	વિશ્વ=દુનિયા	તી
તાત=આપ	વિષે=માં	

૩ વળી તે દીકરીનો દીકરો (ચીચુડો) તેની માની માનો બાપ થાય છે, 'સામજકવિ કહે છે કે ડાહ્યા માણસો તમે સમજવો કે તે આ દુનિયામાં જાણીતી છે.

પાઠ ૨૬ મા મહેનત વિષે કવિતા.

પીવા=પીવાનુમાણી	અંગ=શરીર	ભાતના રંગનાં લુગડાં.
ખાવા=ખાવાનુઅનાજ	સતા પીળા રંગ=ભાત-	

૧ પીવાનું, ખાવાનું, અને શરીરે જુદા જુદા રંગનું પેદેરવા એકવા એકએ તે મહેનત કરવાથી મળે છે.

ધરતી=જમીન	થોડથોડે=ઢગલે ઢગલા,	ખાંતે=હોંશી
-----------	--------------------	-------------

૨ જમીનમાંથી અનાજના ઢગલે ઢગલા થાય છે. પણ એ

હોંશથી જમીન ખેડીને વાવે નહિ, તો પછી શું ખાય.

પરમેશ્વર=પરમેશ્વર	ઉપાય=ઈલાજ	લાકડાં
સૌ-અથવા	બગતણુ-બાગવાનાં	વિના-વગર

૩ આપણને પરમેશ્વરે બધા ઉપાય આપ્યા છે, પણ અમતણુ અને વાસણુ વગર રાંધી શકાતું નથી.

પાઠ ૨૭ એ મહેનત વિષે કવિતા.

તૈયાર-લાગર	કોય-કોઇ	હાલવખત-હમણાંઆ-
કાં-અથવા	અર્થનું-કામનું	વખતે

૧ તારા માટે તારા કામનું આ વખતે જે હોય તે તો તું તૈયાર કર અથવા તને કોઇ કરી આપે (એમ કર.)

લગડતાં-લગડતાં, ટીંગા	સરસ-સારો
તાં	શણુગાર-પોશાક

૨ જાડે કાંઈ તૈયાર કરેલાં લુગડાં મળતાં નથી પણ જે કપડાં વાવે, કાંતે, અને વણે તોજ તેનો સારો પોશાક થાય. (મતલબ કે પહેરવા જેવાં લુગડાં થાય.)

પરધેર-પારકેધેર	બાખરી-રોટલી	રૂડીપેર-સાદીરીતે
આકરી-મજુરી ગરદાશ	પામે-મળે	

૩ માટે પોતને ઘેર કે પારકે ઘેર રહીને જે મહેનત કરે તો મહેનત કરનાં સારી રીતે રોટલી મળે.

(મતલબ કે મેહેનતથી સુખની ચીજો મેળવી શકાય છે.)

પાઠ ૩૦ મો સાચ વિષે કવિતા.

કહીએ-ખમીએ. | સર્વ-ખમા. | સ્વર્ગમાં.
સંકટ=દુઃખ. | પરલોકમાં-દેવલોકમાં - | દીનરાત-દહાડો રાત.

૧ ખમા પ્રકારનાં દુઃખ ખમીએ પણ સાચે સાચી વાત કહીએ
તો આ લોકને દેવલોકમાં સુખ મળે અને રાત દિવસ સુખી રહીએ.

શુભ-સાર. | સુદા=હમેશા. | કોડ-કરોડ. ધણા.

૨ સાચું બોલવું તે હમેશાં સાર છે, ને જુદું બોલવાથી દુઃખ
જણાય છે. કરોડો ઉપાય કરી જુઓ, પણ સાચું બોલવાથીજ સુ-
ખ થાય છે.

સરે=થાય. | હોડી-નાનું વહાલુ. |
નકકો=ખચીત. | સિંધુ-દરિયો.

૩ સાચું બોલવાથી હમેશાં [આપણું કામ થાય છે. પણ જુદું
બોલવાથી ખચીત થતું નથી કાગળની હોડી કરી દરિયો ઉતરવા
જઈશું તો ઉતરારો નહિ.

મતલબ કે તેવીજ રીતે જુદું બોલી આપણું કામ પારંપા-
ડવા જઈશું તો પાર પડશે નહિ.

પાઠ ૩૪ મો ધાન્ય વિષે કવિતા.

તલસરા-તલનાંડામાં- | કંકોળ=શીંગમાં જે અ નાજ થાય તે.

હુપને-યાય માસાના ચારમહિનામાં ઉંખી-ચકનીકુંડી
 એમાસાના ચારમાં-એ આઝરીકે-આઝરાનુંકુંડું

૧ આઝરીના કુંડમાંથી આઝરી, ને કણસલામાં ગર થાય છે.
 ધકે, ડંગર, તે જ્યાં એ ઉંખીમાં થાય છે.

૨ તલસરામાં તલ થાય છે અને શીંગોમાં અશી ભાતનાં કડાળ
 થાય છે, ચણના પોપટા થાય છે, ને શેરડીમાંથી સાકરને ગળા
 થાય છે.

પાઠ ૩૮ એ માઆપના ગુણ વિષે.

દુઃખમગ-ધુજનો ખાજ-ખાવાનું લાજ-શરમ
 દમતો-સ્થિર રહેતો, દ- આપથી-પોતાનીમેળે
 રતો. ક્ષેશ-લગાર

૧ હું જ્યારે નતો હતો, ત્યારે મારો પગ ફરતો નહિ, ને થર
 થર ધુજતો હતો, અને મારી મેળે ખાવાનું ખાઈ શકતો નહિ. વળી
 પોતાની મેળે હકી પણ શકતો નહિ, ને તે વખતે મને જરાએ શ-
 રમ નહોતી.

અંધાર-અખત ઉપકાર-ગુણ પાઠ દક્ષાપણો
 વેણી-અમીનો અમાપ-ગણાયનહીને-

૨ એ વખતે મારાં પે દયા લાવી પોતે દુઃખ વેદી ઓઢરાંને
 હુમ આપ્યું ને મુગ્ધ બણા છે.

સમે-વખતે
બરદાસ-ચાકરી

ઉમર-છઠ્ઠી ઊવતા-
સુધી

ધસ-ચાકરી

૩ ડાઘ માણસ એવે વખતે બે ઘડી ચાકરી બરદાસ કરે તે
તે જીવે ત્યાં સુધી તેનો ચાકર થઈને રહે તો પણ તેનો બદલો
વગે નહિ.

પાઠ ૪૩ મો ધર વિષે કવિતા.

જન-બારીને રવેરીના
મેડા આગળ ને ક-
હેરા હોય તે
જળીઆં-જળીઆ
માળીઆં-મેડી
ખુણ-વાયું

જન-શોભે
ધડાં-પાણીઆરાની અં-
દર પાણી જવાને ને
નાની કુડી કરે છે તે
ખાળ કુડી
રડાં-સારા

બારણાં-કમાડ
રૂપાળાં-સારાં
દિસે-દેખાય
ચુનાળાં-ચુનાવાળાં
ખીરાળે-શોભે

૧ જન-જળીઆં ને મેડા ધણા સારા શોભે છે. અને બારીનાં
બારણાં ધણાં સારાં શોભે છે. ખાળ કુડીઆ રસોડાં ને પાણીઆરાં
શાંભિતાં છે તે ઇંટથી ચણેલાં ને ચુનાથી છોએલાં દેખાય છે.

પુરે-માગીઆય.
પુરે-ચરહે.
ખેંચી-તાણી.
સુડા-પોપડ

નીર-પાણી.
ડાંકાં-પાણી ભરી રાખ.
વાની છાંયડ જમા.
મીડા-સારા

શુદ્ધ-ચોખ્ખા.
મેના-એકબીજાનું પક્ષી.
રંગી-રંગેલી.

૨ કુરે કે પુરે નહિ એનાં પાણીનાં ડાંકાં ખૂબી છે. તેમાંથી
લોકો વાંકા વળી પાણી ખેંચીને પીએ છે.

પોપટ ને મેનાં સારાં મધુર વચન બોલે છે. જેનાં પાંજરાં રંગી
ને પીતળથી જડેલાં છે.

ગુની-ચર્ધ	બીજાવી-પાથરી.	બલા-સારા.
બેડકો-બેસવાની જગા.	ચિત્ર-છખી.	ગમે તેવી રીતે-પસંદ પ-
ગાફીયા-ઉનની જાજમ.	સેજ=પલંગ.	૩ તેવી રીતે.
ભૂપતિ-રાગ.	ખાટ=હીંચકાનું પાટીડું.	
અગાશી-ધાતુ.	ખાસી=સારી.	

૩ બેડકો, કઠેરા, અને અગાસી બેસવાને માટે બનાવ્યા છે,
સવાને પલંગ અને હીંચવાને ખાટ સારી બનાવી છે. ગાફીયા મ-
નને પ્રસંદ પડે તેવી રીતે પાથર્યા છે, અને સારા રાગઓનાં ચિત્ર
છીનપર ચીતર્યા છે.

પાઠ પપ મો થોડે થોડે ભણવા વિષે.

ભણતાં=શીખતાં	લહીઓ-સારા અક્ષરનો	કપાય-ઓછો થાય
પંડિત=વિદ્વાન	લખનાર	
નીપજે-થાય	પંથ=રસ્તો	

૧ માણસ ભણતાં ભણતાં પંડિત થાય, અને લખતાં લખતાં
સારાં અક્ષર લખનારો થાય છે. રોજ ચાર ચાર ગાડિ ચાલે તો
લાંબો રસ્તો હોય તે પણ ખુટી જાય.

અભ્યાસથી-મહાવરાથી	આગસ-સુસ્તી	ખર=ગધેડો
કાયર-કંઠાગતું	નર-માણસ	તોલ-ખરાબર

૨ પોપટ પણ મહાવરાથી બોલ બોલતાં શીખે છે પણ ને કં
ઠાળીને આગસ કરે છે તેને ગધેડો જાણવો.

પાણી=પથરો. | હેદાયછે-કપાયછે | એધાણ-નિશાની

૩ કૃપા ઉપર કાળા કંઠણ પથરા હોય છે. તે પણ ઘણાં વરસે દોરડાંના ઘસારાથી કપાય છે એ નીશાની લેવી મવત્રગ કે એ નિશાની લઈ થોડે થોડે ભણીએ તો આવડે.

પાઠ ૬૭ મો મુખ્યાર્થ વિષે કવિતા.

મૂર્ખ=ખેવકુદ્ધ | સાર=સાર | વિચાર=ભાન
નિશાની-એધાણ | અસાર=નકારા | જોય-જાણવો

૧ ખેવકુદ્ધ માણસને માથે શીંગડાં કે જોવી ખીજ કાંઈ નિશાની હોતી નથી પણ જેને સારા નરસાતું ભાન નથી. તેને ખેવકુદ્ધ જાણવો.

હર=મન | અભિમાનઅહંકાર | અપાર=ધણો
જગમાં=દુનિયામાં | સા=અધા | સરદાર=ઉપરી.

૨ જેને એક અક્ષર પણ આવડે નહિ, તે મનમાં ધણો અહંકાર રાખે તેને દુનિયામાં અધા મુરખનો ઉપરી જાણવો.

વહેમ=શરદ્ધ | અકતો=મોલતો |
વડા=મોટી | રાય=રાજા.

૩ વહેમ ભરેલી મોટી મોટી વાતો કરે તથા બહુ બહુ લવારો કરે અને કોઈની શિખામણ સાંભળે નહિ તેને મુરખનો રાજા જાણવો.

પાઠ ૮૧ મો ભાષ્યમેત વિષે કવિતા.

મળી=મેગાથઈ | સંપી=હળીમળી | ઘટે=ઓછી થાય.
જણુ=માણસ | લટે=વટે | નિદે=અદ્યોર્ધ કરે જોડું
મુખ્યેત=આનંદ | રોડા=દીલગીર | જોડે
બને=એ | લાજા=આમર

૧ હું જેન આપણે અને જણુ હળીમળીને રહીએ (રહીએ)
તો આનંદ થાય પણ જે વઢીએ કે રહીએ તો બધુ ઉદાસ લાગે છે
અને તેથી આપણી આગર જોઈથી થાય છે ને લોક નિંદો કરે છે.

બળવતા-જેરાવર	સંપ-એકકોહળીમળી	કલેશ-કલ્પ
પરમેશ્વર-મશ્વર	કદિએ-કોઈદિવસ	
સદા-હમેશાં	લેશ-ત્રગારજરા	

૨ હું જેરાવર પરમેશ્વર બાપ તુ આગને હમેશાં સંપ આપ, કળી
મળીને રહીએ એવું આપ. કે જેથી કરીને અમારા દિવસ સુખમાં
જાય અને કોઈ દિવસ જરા પણ કલ્પજો થાય નહિ.

હળતાંમળતાં-હળીમળી	જમે-ખાય	ગજ-ખુશી
સપસંખી	ગીત-ગાણા	
બાળક-છોકરાં	માતા-મા	

૩ છોકરાં હળી મળીને રહેતાં હોય અને કોઈ દિવસ વઢતાં કે
સાતાં ન હોય અને ખાઈ પીને ગીત ગાતાં કરે તો તેમની ગા મ-
નમાં ખુશી થાય.

પાઠ ૧૧૫ એ સર્વવ્યાપક હમિર વિષે.

સર્વવ્યાપક-અર્થક્રિયાએ	અંતરમાં-મનમાં	પાસ-પાસે
લો	આકાશ-મમન	વિશ્વપતિ-પરમેશ્વર
દેશ્વર-પરમેશ્વર	આભાસ-દેખાતુજણાતુ	વાસ-રહેઠાણ
આસપાસ-આળુબાળુ	ચાસ-હળીનોડીટા	

૧ આપણી આળુ બાળુએ આકાશમાં અને ધાસને ચાસની
પાસે પણ પરમેશ્વરનો વાસ છે એવું મનમાં જણાય છે

ભોંયડું-જગીનની અંદર-	ધાંટધડીએ-વિચારકરીએ	જગત-દુનિયા
તું ધર	ભોંયમાં-જગીનમાં	તાત-ચાપ

૨ જગીનમાં ભોંયરાની માંહે પેશોને કાંઈ વાત કરીએ તેમજ મનમાં કાંઈ વિચારે કરીએ તો પણ દુનિયાનો ચાપ પરમેશ્વર કાપે છે

ખાલી-અરેકુંવહીને	કણી-રઝકણુ કાણો	વિના-વગ
જગા-કેકાણું	કયાંએ-કેકાકેકાણે	કાણુ-ખાલી
ખાલીએ-શોખીએ	જગકર્તા-પરમેશ્વર	કામ-કેકાણું

૩ એક કણુ મુક્તા જેટલી પરમેશ્વર વગરની જગા ખાલીએ તો કાંઈએ પરમેશ્વર વગરની ખાલી જગા મગતી નથી

પાઠ ૧૧૭ માં છોકરાંને શિખામણ.

શીખ-શીખામણ	માનો=કમુલકરો	ભેદ+મર્મ પ્રકાર રીત
શિક્ષા=શીખામણ	નકારી=અરાગ	અંતરે-મનમાં
આગક-છોકરાં	ભાવથી-હોંશથી	અરે-હે

૧ હું જે સારી શિખામણ શીખું તે સુખેથી શીખા; અરે નકારા માણસની નકારી શિખામણ માને નહિ જે તમે હોંશથી બહુશો તો બહુતરના પણ જે અજુરો માટે હે આગક કુપરનો વાત મનમાં લાવો

ન-નહિ	કામ-કેકાણું	નમ્રમે
કૂડી-તકારી	તમે-તમારું	પરેકું-પડીગએણુ
રડી=સારી	કામ-કેકાણું	ખડેકું-ખાલીગએણુ
ચાલ-આચરણ	કામ-કેકાણું	કડીમએણુ

૨ તમે નદારી ચાલ ચાલશો નહિ, અને સારી ચાલ ચાલો, વળી દગાગાજનો નકામો ડાંગ છોડીદો; કોઇનું ઘડેલું ધરેલું પડી ગએલું કે બાગી પડેલું તમને જડે તો જઇ કહો કે તે મને જડેલું છે

છગે-કપટથી	છેતરી-ફાસલાવી, દગો-	ઝાઘ=ચાંદુ
દગે-જુક્તિથી	ફરી	ગળી=એક જાતનો અ
છુંપાવે-અંતારે, છાનું	ઘટે-ઓછીયાય	સમાની રંગ
રાખે	બાજ-અ.ખરૂ	
આગ-તહોમત	પંખી=ધોળાવાળ	

૩ દગાથી કે જુક્તિથી છેતરીને જે છાનું રાખે તેની કોઇમાં આખરૂ ઓછી થાય ને માથે તહોમત આવે છે. પછી જ્યાં સુધી ધોળા લાલ આવે છે, ત્યાં સુધી ગળીનો ઝાઘ છોડતાં છૂટતો નથી મનલગ કે—જેમ લૂગડેથી ગળીનો ઝાઘ જતો નથી તેમ ગએલી આખરૂ ધરણ થઇ ધોળા વાલ આવે તો પણ પાછી આવતી નથી એટલે કાળી ટીકી આવેલી જતી નથી

ગુજરાતી બોલ તથા ત્રીજી ચોપડી મધે આવેલા

ડીક્ટેશનના શબ્દો.

અક્ષરે
આવડયા.
હિંડ.
વિગતેથી.
લાવ્યો.
પૂછ્યું.
બોલ્યો
પર્યાદ.
મંગાવ્યો.
હૂકમ.
કાઠું.
બૂમેચૂમ.
વાળ્યો.
કાઠ્યો.
લુચાઈ.
ઠોક્યો.
પ્રત્યાદ-
ટકું.

સમજાવ્યું.
અહીંઆથી.
વિચાર.
પાવ્યો.
ડાહ્યો.
પ્રાણ.
ચિત્ત.
અવસ્થા.
ફેંકવા.
મંડયાં.
મૂંગળી.
નિશાઝ આ.
પરીક્ષા.
અભ્યાસ.
મૂઠો.
પૂછડીઓ.
વિચારો.
ધ્યાન

નિત્યે.
શિક્ષા.
વિઆવાતી.
વિચાર્યું.
રસ્તો.
મીનો.
માર્ગ.
ચોપડયાં.
મંકડો.
તાંવાકુંડીઓ.
ધોળાશપર.
પિછોડી.
અગણિત.
જન્મતી.
દૂધપાક.
પેંડા.
માવ્યું.
સોંપ્યો.

शरणापो.

स्नेह.

जगपति.

सुखर.

भद्रमा.

सरस्वति.

विद्या.

निवृत्त.

अक्षर.

कदम्बा.

चौध.

भरीजो.

पाडाव्यु.

देवीवाणीया.

निवाळो.

अक्षरिज.

पर.

मोहना.

आरण.

अक्षर.

अक्षरिज.

गंगाविजो.

जन्मगांठ.

पहेलियां.

अडाडयो.

चोखडा.

गूमडा.

हीचका.

खसेड्या.

सर्वे.

भांग.

फुकतो.

मृणालोचन.

पस्ताय.

महीपति.

अगर्शा.

भंडारीआं.

धूम्राडीउं.

बच्चा.

कूकडी.

छेलीवारे

मूळीआं.

सीचीए.

मुदल

वींछी

ईडां

वस्तु

सूरज

धान्य

इश्वर

पृथ्वी

परमेश्वर

माहिमा

निशाळ

तेयार

स्लेट

चितारो

हिराकसी

पोंची

वीटा •

बुद्ध

ठांचण

आंवावाडीउं

टोप्या

पहोव्या

छया
 भाग्यशाली
 रघुसुन्दर
 दालु
 स्वर्चखुटण
 आडोशीपाडेशी
 सरशीउं
 फूलकरणी
 उधइबुधइ
 छळुदरां
 मूर्खो
 झगवर्णा
 मर्च्या
 भेंस
 टूक
 स्वभाव
 काविता
 पतेपेश
 दाक्षिणा
 प्रधान
 संप्रह
 रैपत

मृजलुं
 विलापत
 अर्थ
 मनुष्य
 प्रात
 दोंगाइ
 कृपाळुं
 बनान्युं
 इन्द्रियो
 चोखु
 शळियामणं
 सज्जन
 नवकर
 निर्दय
 खोंखारेछे
 वटेमार्तु
 चिचोडा
 विश्व
 विख्यात
 ज्ञानगार
 गम्यो
 उठयां

चणु
 रूपिया
 क्रोड
 सिधु
 लींबोळीओ
 पैसादार
 शर्गि
 किरला
 पदार्थ
 तूराश
 शूळ
 शेखसल्ली
 मालिक
 भोंयरुं
 ओशरीं
 बिराजनुं
 भूपति
 चित्र
 क्रूरकुरीळां
 कबूतर
 क्यारडा
 अठवाळीउं

प्रवाही
 भुक्ति
 मूर्खाइ
 अभिमान
 वैतरु
 न्याल
 कांशेटा
 तुच्छ
 मच्छर
 कोष्टक
 धूमस
 पुष्कळ
 सिंह
 सामर्थ्य
 शियाळ
 भीडी
 वनस्पति
 बिहामणी
 रीठ

कांतीलोटुं
 टौका
 कल्लोल
 गर्जना
 ठुठवावुं
 दुश्मन
 सूढ
 लेंदो
 निकाल
 रेंटीओ
 जगनाथी
 बिब्र
 दर्पण
 अंग्रेजो
 मिनिट
 ग्रह
 सेंकडों
 सर्वव्यापक
 विश्वपाति

श्वास
 लूमाववुं
 शब्द
 प्राणी
 पुरुष
 स्वाद
 आव्यो
 गृहस्थ
 स्पष्ट
 वाक्य
 स्त्रि
 व्यंजन
 जोडाक्षर
 घर्मपुस्तक
 गूजराती
 ब्राह्मणी
 मूळाक्षर
 अनुस्वार

ધાતો

શેરની ધાત.

શેરના અચ્છેરા	૨
શેરના પાશેરા	૪
શેરનાં નવઠાંકાં	૮
શેરનાં અધોળાં	૧૬
શેરનાં રૂપિયાભાર	૪૦
પોણાશેરનાં રૂ. ભાર	૩૦
અચ્છેરના	૨૦
પા શેરના	૧૦
નવઠાંકના	૫
અધોળના	૨૫
૨ અચ્છેરે	૧ શેર
૪ પાશેરે	૧ શેર
૮ નવઠાંકે	૧ શેર
૧૬ અધોળે	૧ શેર
૪૦ રૂપિયાભારે	૧ શેર
૨૫	અધોળ
૫	નવઠાંક
૧૦	પાશેર
૨૦	અચ્છેર
૩૦	પોણાશેર
૪૦	એક શેર
૫૦	૧૧ શેર
૬૦	૧૧૧ શેર
૭૦	૧૧૧૧ શેર

૮૦	”	૨	શેર
૯૦	”	૨૧	શેર
૧૦૦	”	૨૧૧	શેર
૨૦૦	”	૫	શેર
૩૦૦	”	૭૧	શેર
૪૦૦	”	૧૦	શેર
૫૦૦	”	૧૨૧	શેર
૬૦૦	”	૧૫	શેર
૭૦૦	”	૧૭૧	શેર
૮૦૦	”	૨૦	શેર
૯૦૦	”	૨૨૧	શેર
૧૦૦૦	”	૨૫	શેર

મણુની ધાત.

મણુનાં અધમણુયાં	૨
મણુના દશેરા	૪
મણુની અઢીશેરીઓ	૧૬
મણુની સવાશેરી	૩૨
મણુના શેર	૪૦
પોણા મણુના	૩૦ શેર
અધમણુના	૨૦ શેર
પામણુના	૧૦ શેર
૧૦ શેરે	૦૧ મણુ
૨૦ શેરે	૦૧૧ મણુ
૩૦ શેરે	૦૧૧૧ મણુ

૪૦ શેરે	૧	મણુ
૫૦ શેરે	૧૧	મણુ
૬૦ શેરે	૧૧૧	મણુ
૭૦ શેરે	૧૧૧૧	મણુ
૮૦ શેરે	૨	મણુ
૯૦ શેરે	૨૧	મણુ
૧૦૦ શેરે	૨૧૧	મણુ

તોડાની ધાત.

કળસીના મણુ	૧૬
ખાંડીના	૨૦
ભારના	૨૪
કાચળાના	૫
એડીયાના	૩૨
ગાલ્લીના	૩૦
પલ્લાના	૬૧
હારાના	૨૧
નાનાહારાના	૭
મુડાના	૪૦
મોઠામુડાનાં	૧૦૦

કળશીની ધાત.

કળસી એકના	૧૬
પોણી કળસીના	૧૨
અર્ધી કળસીના	૮

મા કળસીતા „ ૪
એ પ્રમાણે ખીજા તોલ
માં ધાતો શીખવવી.

તોલાની ધાત.

તોલા એકના ગદીઆણા
૨.

તોલાના મસા ૧૨
તોલાના વાત્ર ૩૨
તોલાની રતિ ૬૬
ગદીઆણાના ૧૬ વાલ
વાલ એકની રતિ ૩
રતી એકના મગ ૪
રતી એકના ચોખા ૬
દોકડા એકની બદામ ૧૬
બદામ એકની વિસવાસી
૧૬

આનાની ધાત.

એક આનાના ઉપઆના
અથવા કાચા આના
૧૬
રૂપિયા એકના આના
૧૬
આના એકની પાક ૧૨

આના એકના પેસા ૪
દો. બ.

પા આનાનો ૧૫ ૧
અર્ધા „ ૩ ૨
પોણા „ ૪૫ ૩
એક „ ૬૫
સવા „ ૭૫ ૧
દોકડા „ ૯૫ ૨
પોણાએ „ ૧૦૫ ૩
બે „ ૧૨૫
ત્રણ „ ૧૮૫
ચાર આના અથવા પા

રૂપિયાના ૨૫
આડ આનાના અથવા
અર્ધા રૂપિયાના ૫૦
બાર આનાના અથવા
પોણા રૂપિયાના ૭૫
સોળ આના અથવા એક
રૂપિયાના ૧૦૦

ગણતરનું પ્રમાણ
કોડી અથવા કુડી એક
નમ ૨૦

કલત એકના નંગ ૧૨

ભરતનું પ્રમાણ
તસુ એકના ૨ આંગળ.
ગજ એકના તસુ ૪
ગજ એકના હાથ ૨
પોંધા એકના વસા ૨૦
વસા એકની વિસવાસી
૨૦
ગાઉ એકના દંડ ૨૦૦૦
દંડ એકના હાથ ૪
હાથ એકના આંગળ ૨૪
આંગળ એકના જવ ૮

કાળનું પ્રમાણ
૬૦ વિપળની એક પળ
૬૦ પળની ધડી
૭૫ ધડીનો એક પહોર
૮ પહોરનો એક રાત્રદિ
વસ,
૧૬ દિવસનું અઠવાડીક
૧૫ દિવસનું પખવાડીક
૨ પખવાડીયાનો મારા
૧૨ મહિનાનું ૧ વરસ

(૪૭)

સંખ્યા પરિભાષા.

એકમ	૧
દશક	૧૦
સો	૧૦૦
હજાર	૧૦૦૦
દશ હજાર	૧૦૦૦૦
લાખ	૧૦૦૦૦૦
દશ લાખ	૧૦૦૦૦૦૦
કરોડ	૧૦૦૦૦૦૦૦
દશ કરોડ	૧૦૦૦૦૦૦૦૦
અમળ	૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦

લાલશંકર કૃત નાનું ગણિત.

મનોરથ ૧૩

દાખલો ૧ સો.	દાખલો ૨ જે
રીત ૧૪૦૦૦૦૦	૯૯૦૦૦૦૦
૯૦૦૦	૯૯૦૦૦
૧૪૦૯	૯૯૦૦
<hr/>	<hr/>
૧૪૧૦૪૦૦	૧૦૦૦૧૪૦૯
અમળ	અમળ

દાખલો ત્રીજો.

૫૦૦૦૦૦

૨૦૦૦

૧૧

૧૧૧૧૦૧ જવાબ

દાખલો ૪ થો

દાખલો કરોડ સો ઘણા, ને સો,
થી કરોડ લાખ બધા છે માટે

૩૪૫

૩૪૫

૫૧૦૦

૫૧૦૦૦૦૦૦

૩૪૫૦૦ લાખ ૩૪૫૦૦૦૦૦૦

જવાબ

જવાબ

દાખલો ૫ મો

૩૫૫૦૦૦ હજાર

૩૫૦૦૦૦

૫૦૦૦

બાદગાદી કરવાથી વધુસે પંચા

વનની રકમ મોટી આવે છે.

દાખલો ૬ થો.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦

૮૮૮૮૮૮૮૮૮

૧ જવાબ

. દાખલો ૭ મો.

૩૨૫૦૦૦૦૦

૨૫૦૦૩૦૦

૨૮૮૮૮૮૭૦૦ મોટી વધુસે પચી

સ વાળી રકમ જવાબ

દાખલો ૮ મો.

૧૧૫૦૦૦૦૦

૧૧૫૦૦૦

૧૧૫૦૦

૧૧૫

૧૧૬૨૬૬૧૫ જવાબ

દાખલો ૯ મો

૫૦૦૦૦૦	}	જવાબ
૫૦૦૦૦		
૭૦૦		
૮૦		
૬		૫

૫૫૦૭૮૬	૮
× ૩૫	૬

૩૩૨૭૭૫૧૦	૩૫
----------	----

દાખલો ૧૧ મો.

૮૬૦૦
૮૬૦

૮૬૪૦ બાદબાકી જવાબ
× ૮૬

૮૨૮૪૪૦ ગુલાકાર જવાબ

દાખલો ૧૩ મો.

૨૫૩
× ૩૫

૮૮૫૫

૧૯૫૮૦૦૩

૮૮૫૫

૧૯૫૮૦૦૩ જવાબ

દાખલો ૧૦ મો

૧૨૦૦

૧૨૦૦૦

૧૨૦૦૦૦

૧૩૩૨૦૦ જવાબ

૧૩૩૨૦૦

૧૩૩૨૦૦

૧૨૦૦

૧૨૦૦૦

૧૩૨૦૦૦ જ

૧૨૧૨૦૦ જ

૧૩૩૨૦૦

૧૨૦૦૦૦

૧૩૨૦૦ જ

દાખલો ૧૨ મો.

૪૫૦૦

× ૨૨૦

૨૨) ૮૮૦૦૦૦ (૪૫૦૦૦ જવાબ

દાખલો ૧૪ મો

૪૨૩૦૫

૧૦૨૧૭

૪૨૩૨૨ સરવાળો

૪૨૩૦૫
 ૫૧૦૨૭

 ૩૫૨૭૮

 માદમાડી
 ૪૯૩૩૨
 x ૩૫૨૭૮

 ૧૭૪૦૩૩૪૨૯૬ ગુણાકાર
 ૩૫૨૭૮ ૪૯૩૩૨ (૧ જવાબ.
 ૩૫૨૭૮ ભાગાકાર.

 ૧૪૦૫૪
 દાખલો ૧૭ મો.
 ૯૩૦ ૨૬૮૫૦
 ૫-૫૭૦ ૫૪૦૦

 ૩૬૦ ૩૨૨૫૦
 x ૧૫ વસ્તી જવાબ

 ૫૪૦૦ વધારો
 દાખલો ૧૯ મો.
 ૨૬૮૮૦ કાગળ
 x ૪૯

 ૧૨૮૦૨૪૦ કુલ પૃષ્ઠ
 ૨૪૦) (૫૩૭૬ ચોપડીઓ
 જવાબ

દાખલો ૧૫ મો.
 ૩૮ આવ્યા
 ૫ ૨૫ ઉડી ગયા

 ૧૩
 x ૬

 ૭૮ ૭ માસમાં વધારો
 ૩૧૫
 ૭૮

 સરવાળો ૩૯૩ જવાબ
 દાખલો ૧૬ મો.
 ૧૦૫) ૪૨૨૨૦૨૧૮૧૮૦ (૪૦૨૦૫
 ૭૩૧૬૪

 દાખલો ૧૮ મો.
 ૧૦ ૩૪૫
 x ૧૭ ૫-૧૦

 ૨૭૫
 ૧૧૮૦ ખાધું x ૧૭
 જવાબ

 ૪૬૭૫ વેચ્યું
 જવાબ

 દાખલો ૨૦ મો.
 ૫૧ ૨૫
 x ૨૫ ૫-૨૫

 ૧૨૭૫ દાહમ ૨૩૦

પાછાં ગ્રન્થાં દર ટોપલીએ
જવાબ વેચાયાં

૨૩૦
x ૫૧

----- દાઢમ કુલ વેચાયાં
૧૧૭૩૦ જવાબ

દાખલો ૨૧ મો.
૨૮૧૩૭૦૬૨
૫૫૨૧૮

દાખલો ૨૨ મો.
૫૪૮
x ૨૮

૫૪૭૯)૨૮૧૩૧૮૪૩(૫૩૧૭ માન-
ક જવાબ

૧૫૩૪૪
૧૭

૧૫૩૬૧ જવાબ

દાખલો ૨૩ મો.
૭૮૪૬૨૧
૫-૮૫

દાખલો ૨૪ મો.
૭૮૫૬
૫-૪૩૧

૧૯૪)૭૮૪૫૩૬(૪૦૪૪ માનક વ

૧૩)૭૮૧૩(૬૦૧ માણસો જવાબ

દાખલો ૨૫ મો.
૨૫૮
x ૧૦૭

દાખલો ૨૬ મો.
સવત ૧૭૬૮
૨૦
૧૦

૨૭૬૦૬
૨૪૫

સવત ૧૭૬૮ જવાબ

૨૭૮૫૧ જવાબ

(૫૨)

દાખલો ૨૭ મો.

૮૨૫૨૬૬૮૫ખાઈડીઓ ૫૮૭૭ઝોડરાં

x૬	x૫	x૩
૪૮૫૦	૩૮૪૫	૨૮૮૧
	<u>૪૮૫૦</u>	
	૩૮૪૫	
	૨૮૮૧	

૧૧૩૮૬ જવાબ

દાખલો ૨૮ મો.

૧ ખડરી ૧૮

૧૪ ખચ્ચાં x૧૨

૧૬૮ ॥

૧૬૮૦ ॥ ૧૬૮

x ૧૦

૧૮૬૦ કુલ ખડરી

x ૩ ૧૬૮૦

૫૧૮૮ રૂપિયા જવાબ

દાખલો ૩૦ મો.

૫૨૫૦

૧૨૪૫

૫)૬૪૫૫(૧૨૪૫ રૂપિયા જવાબ

દાખલો ૨૮ મો.

૮ ગામને ૮ ૭૫ ગાયો ૬૨૫ થોડાં

x૨	x૩	x૮	x૨૪
૧૬ખગઢ	૨૪થોડા	૧૦૦	૧૫૦૦૦
	૧૨૨ ખગઢ		૬૦૦
	x૧૬		૧૫૦૦૦
			<u>૧૮૫૨</u>
	૧૮૫૨		

૧૭૫૫૨ જવાબ

દાખલો ૩૧ મો.

૧૬)૨૫૮૭૨(૧૬૧૭ ધર્મીદા

૦ ૦ ૦

૨૪)૨૫૮૭૨(૧૦૭૮ પુસ્તકખરીદમ

૦ ૦ ૦

૨૪૫

x૧૨

૨૮૪૦ વરસનું ખરચ

૧૬૧૭

૧૧૭૮

૨૮૪૦

૫૬૩૫

૨૫૮૭૨

૭૫૬૩૫

૨૦૨૩૭

x ૫

૧૦૧૧૮૫૨ જવાબ

દાખલો ૩૨ મો.

૧૨)૨૦૪(૧૭

૨૦૪

દાખલો ૩૪ મો.

૨૫૭

x ૩૩

૮૪૮૧ લીટીઓ

x ૨૨

૧૮૬૫૮૨ અક્ષરો જવાબ

દાખલો ૩૩ મો.

૨૫૩૫ | ૧૫)૨૫૩૫(૧૬૮૫૫-

x ૪૮ ----- ૬ જવાબ

૧૫)૧૨૧૬૮૦(૮૧૧૨૨. જવાબ

૦ ૦ ૦

દાખલો ૩૫ મો.

૧૨)૫૨૮(૪૪ માંથી

૫૨૮

૦ ૦

૨૩૭ ૫૨૮

૪૪ ----- ૨૮૧

૨૮૧ ૨૪૭ ચારઆનાવાળા
લોકો.

૨૩૭ ૨૪૭

x ૨ x ૪

૮૭૪ ૫૮૮

૪૭૪

૫૮૮

૧૪૬૨ આનાથી ૪૨ મહીને.

x ૯

૧૩૧૫૮ આના જવાબ.

આંકના ઉપયોગી ટકા પૈસાના હિસાબ.

(૧) એક શેર દારેલાંના ૨ પૈસા
એમે તો ૩૫ શેરનું શું ?	(૧૪) ૨૫ પૈસાનું ૬૧ શેર તો
૪૪ પૈસાનું ?
(૨) પાંચ પૈસાના ૨૫ શેર મુજા
મળે છે તો ૧૭ પૈસાના કેટલા ?	[૧૫] ૧૯ પૈસાનું ૪૧૧ શેર તે
૬૮ પૈસાનું ?
(૩) ૧૮ પૈસાનું ૧૨૬ શેર તો ૩૪
પૈસાનું ?	(૧૬) ૩૪ પૈસાનું ૧૭ શેર તો
૨ પૈસાનું ?
[૪] ૨૮ પૈસાનું ૧૧૨ તો ૩૫ પૈ-
સાનું ?	(૧૭) ૧૬ પૈસાનું ૨૨ શેર તો
૨૪ પૈસાનું ?
(૫) ૧૭ પૈસાનું ૨૫૧ શેર તો ૩૪
પૈસાનું ?	(૧૮) ૪૩ પૈસાનું ૩૨૧ શેર તો
૨૧ પૈસાનું ?
(૬) ૧૧ રૂ. ૩૧ શેર તો ૬ રૂ.
નું ?	(૧૯) ૦૧૧૧ પૈસાનું ૫ શેર તો
૬ પૈસાનું ?
(૭) ૨૮ પૈસાનું ૪૨ શેર તો ૭૬
પૈસાનું ?	(૨૦) ૦૧ પૈસાનું ૧ શેર તો ૧૧
પૈસાનું ?
(૮) ૧૧૧ રૂ. ૧૩૧ શેર તો ૨૦ રૂ.
નું ?	(૨૧) ૦૧૧ પૈસાનું ૮ શેર તો ૩૧
પૈસાનું ?
(૯) ૨૧૧ રૂ.નું ૧ મથુ તો ૭ રૂ.
નું ?	(૨૨) ૧૧ પૈસાનું ૭ શેર તો ૭૧
પૈસાનું ?
(૧૦) ૧૮ પૈસાનું ૪૫ શેર તો ૬૪
પૈસાનું ?	(૨૩) ૧૧૧ પૈસાનું ૧૮ શેર તો
૬ પૈસાનું ?
(૧૧) ૩૧ પૈસાનું ૨૮ શેર તો ૧૭
પૈસાનું ?	(૨૪) ૨૧૧ પૈસાનું ૯ શેર તો
૧૫ પૈસાનું ?
(૧૨) ૧૨ પૈસાનું ૪૨ શેર તો
૨૬ પૈસાનું ?	(૨૫) ૩૧૧ પૈસાનું ૧૭ શેર તો
૧૦૧૧ પૈસાનું ?
(૧૩) ૧૬ પૈસાનું ૪ શેર તો ૨૨
પૈસાનું ?	(૨૬) ૮ પૈસાનું ૨૮ શેર તો
૨ પૈસાનું ?

- (૨૭) ૧૮ પૈસાનું ૪૫ શેર તો
૩૫ પૈસાનું ?
- (૨૮) ૨૦ રૂપિયાનું ૧ મહુ તો
૭ રૂપિયાનું ?
- (૨૯) ૧૦ શેર ભીડોના ૨૫ પૈસા
તો ૧ મહુના ?
- [૩૦] ૨૫ પૈસાનું ૬ શેર તો ૩
પૈસાનું ?
- (૩૧) ૮૫ પૈસાનું ૫૫ શેર તો
૧૨ પૈસાનું ?
- (૩૨) ૩૫ પૈસાનું ૧૫ શેર તો
૯ પૈસાનું ?
- (૩૩) ૩૫૫ પૈસાનું ૨૨૫ શેર
તો ૩ પૈસાનું ?
- (૩૪) ૨૫૫ પૈસાનું ૧૭ શેર તો
૧૦ પૈસાનું ?
- (૩૫) ૩૫૫ પૈસાનું ૮ શેર તો
૩૧૫ પૈસાનું ?
- (૩૬) ૯૫ પૈસાનું ૧૫૫ મહુ ૨ શેર
[૧૧ પૈસાનું ?
- ૩૭] ૪૮ પૈસાનું ૧૫ મહુ તો
૧૪ પૈસાનું ?
- [૩૮] ૭૫ પૈસાનું ૪૩૫ શેર તો
૨૫ પૈસાનું ?
- (૩૯) ૪૫૫ પૈસાનું ૧૮ શેર તો
૭૫ પૈસાનું ?
- [૪૦] ૭૫૫ પૈસાનું ૫ શેર તો
૬ પૈસાનું ?
- (૪૧) ૭૫૫ પૈસાનું ૧૮ શેર તો
૫ પૈસાનું ?
- [૪૨] ૭૫૫ પૈસાનું ૩ શેર તો ૨
પૈસાનું ?
- [૪૩] ૭૫૫ પૈસાનું ૨૨૫ શેર તો
૯૫૫ પૈસાનું ?
- (૪૪) ૬૫૫ પૈસાનું ૫ શેર તો
૧૨ પૈસાનું ?
- (૪૫) ૧૫૫ પૈસાનું ૨૦ શેર તો
૩૩ શેરનું ?
- (૪૬) ૮૫૫ પૈસાનું ૧૫ મહુ ૬
શેર તો ૫ પૈસાનું
- [૪૭] ૫૫૫ પૈસાનું ૪૨ શેર તો
૨ પૈસાનું ?
- (૪૮) ૬૫૫ પૈસાનું ૩૫ શેર તો
૭ પૈસાનું ?
- ૪૯] ૫૫૫ પૈસાનું ૩૩ શેર તો ૯
પૈસાનું ?
- [૫૦] ૭૫૫ પૈસાનું ૪૫ શેર તો
૬ પૈસાનું ?

આંક

પાયા

૧ ા ૦	૧૧ ા ૨૥	૨૧ ા ૫	૩૧ ા ૭	૪૧ ા ૧૦
૨ ા ૦	૧૨ ા ૩	૨૨ ા ૫	૩૨ ા ૮	૪૨ ા ૧૦
૩ ા ૦	૧૩ ા ૩	૨૩ ા ૫	૩૩ ા ૮	૪૩ ા ૧૦
૪ ા ૧	૧૪ ા ૩	૨૪ ા ૬	૩૪ ા ૮	૪૪ ા ૧૧
૫ ા ૧	૧૫ ા ૩	૨૫ ા ૬	૩૫ ા ૮	૪૫ ા ૧૧
૬ ા ૧	૧૬ ા ૪	૨૬ ા ૬	૩૬ ા ૯	૪૬ ા ૧૧
૭ ા ૧	૧૭ ા ૪	૨૭ ા ૬	૩૭ ા ૯	૪૭ ા ૧૧
૮ ા ૨	૧૮ ા ૪	૨૮ ા ૭	૩૮ ા ૯	૪૮ ા ૧૨
૯ ા ૨	૧૯ ા ૪	૨૯ ા ૭	૩૯ ા ૯	૪૯ ા ૧૨
૧૦ ા ૨	૨૦ ા ૫	૩૦ ા ૭	૪૦ ા ૧૦	૫૦ ા ૧૨

૫૧ ા ૧૨	૬૧ ા ૧૫	૭૧ ા ૧૭	૮૧ ા ૨૦	૯૧ ા ૨૨
૫૨ ા ૧૩	૬૨ ા ૧૫	૭૨ ા ૧૮	૮૨ ા ૨૦	૯૨ ા ૨૩
૫૩ ા ૧૩	૬૩ ા ૧૫	૭૩ ા ૧૮	૮૩ ા ૨૦	૯૩ ા ૨૩
૫૪ ા ૧૩	૬૪ ા ૧૬	૭૪ ા ૧૮	૮૪ ા ૨૧	૯૪ ા ૨૩
૫૫ ા ૧૩	૬૫ ા ૧૬	૭૫ ા ૧૮	૮૫ ા ૨૧	૯૫ ા ૨૩
૫૬ ા ૧૪	૬૬ ા ૧૬	૭૬ ા ૧૯	૮૬ ા ૨૧	૯૬ ા ૨૪
૫૭ ા ૧૪	૬૭ ા ૧૬	૭૭ ા ૧૯	૮૭ ા ૨૧	૯૭ ા ૨૪
૫૮ ા ૧૪	૬૮ ા ૧૭	૭૮ ા ૧૯	૮૮ ા ૨૨	૯૮ ા ૨૪
૫૯ ા ૧૪	૬૯ ા ૧૭	૭૯ ા ૧૯	૮૯ ા ૨૨	૯૯ ા ૨૪
૬૦ ા ૧૫	૭૦ ા ૧૭	૮૦ ા ૨૦	૯૦ ા ૨૨	૧૦૦ ા ૨૫

ଘଣ୍ଟା

୧ ଗା ୦୩	୧୧ ଗା ୩୩	୨୧ ଗା ୧୦୩	୩୧ ଗା ୧୫୩	୪୧ ଗା ୨୦୩
୨ ଗା ୧	୧୨ ଗା ୪	୨୨ ଗା ୧୧	୩୨ ଗା ୧୬	୪୨ ଗା ୨୧
୩ ଗା ୧୩	୧୩ ଗା ୪୩	୨୩ ଗା ୧୧୩	୩୩ ଗା ୧୬୩	୪୩ ଗା ୨୧୩
୪ ଗା ୨	୧୪ ଗା ୭	୨୪ ଗା ୧୨	୩୪ ଗା ୧୭	୪୪ ଗା ୨୨
୫ ଗା ୨୩	୧୫ ଗା ୮	୨୫ ଗା ୧୨୩	୩୫ ଗା ୧୭୩	୪୫ ଗା ୨୨୩
୬ ଗା ୩	୧୬ ଗା ୯	୨୬ ଗା ୧୩	୩୬ ଗା ୧୮	୪୬ ଗା ୨୩
୭ ଗା ୩୩	୧୭ ଗା ୧୦	୨୭ ଗା ୧୪	୩୭ ଗା ୧୯	୪୭ ଗା ୨୪
୮ ଗା ୪	୧୮ ଗା ୧୧	୨୮ ଗା ୧୫	୩୮ ଗା ୨୦	୪୮ ଗା ୨୫
୯ ଗା ୪୩	୧୯ ଗା ୧୨	୨୯ ଗା ୧୬	୩୯ ଗା ୨୧	୪୯ ଗା ୨୬
୧୦ ଗା ୫	୨୦ ଗା ୧୩	୩୦ ଗା ୧୫	୪୦ ଗା ୨୦	୫୦ ଗା ୨୫

୫୧ ଗା ୨୫୩	୬୧ ଗା ୩୦୩	୭୧ ଗା ୩୫୩	୮୧ ଗା ୪୦୩	୯୧ ଗା ୪୫୩
୫୨ ଗା ୨୬	୬୨ ଗା ୩୧	୭୨ ଗା ୩୬	୮୨ ଗା ୪୧	୯୨ ଗା ୪୬
୫୩ ଗା ୨୬୩	୬୩ ଗା ୩୧୩	୭୩ ଗା ୩୬୩	୮୩ ଗା ୪୧୩	୯୩ ଗା ୪୬୩
୫୪ ଗା ୨୭	୬୪ ଗା ୩୨	୭୪ ଗା ୩୭	୮୪ ଗା ୪୨	୯୪ ଗା ୪୭
୫୫ ଗା ୨୭୩	୬୫ ଗା ୩୨୩	୭୫ ଗା ୩୭୩	୮୫ ଗା ୪୨୩	୯୫ ଗା ୪୭୩
୫୬ ଗା ୨୮	୬୬ ଗା ୩୩	୭୬ ଗା ୩୮	୮୬ ଗା ୪୩	୯୬ ଗା ୪୮
୫୭ ଗା ୨୮୩	୬୭ ଗା ୩୩୩	୭୭ ଗା ୩୮୩	୮୭ ଗା ୪୩୩	୯୭ ଗା ୪୮୩
୫୮ ଗା ୨୯	୬୮ ଗା ୩୪	୭୮ ଗା ୩୯	୮୮ ଗା ୪୪	୯୮ ଗା ୪୯
୫୯ ଗା ୨୯୩	୬୯ ଗା ୩୪୩	୭୯ ଗା ୩୯୩	୮୯ ଗା ୪୪୩	୯୯ ଗା ୪୯୩
୬୦ ଗା ୩୦	୭୦ ଗା ୩୫	୮୦ ଗା ୪୦	୯୦ ଗା ୪୫	୧୦୦ ଗା ୫୦

ପାଞ୍ଜି

୧୦୩ ୦୩	୧୧ ୦୩ ୮	୧୨ ୦୩ ୧୫	୧୩ ୦୩ ୨୩	୧୪ ୦୩ ୩୩
୨୦୩ ୧୩	୧୨ ୦୩ ୯	୧୨ ୦୩ ୧୬	୧୨ ୦୩ ୨୪	୧୨ ୦୩ ୩୧
୩୦୩ ୨୩	୧୩ ୦୩ ୧୦	୧୩ ୦୩ ୧୭	୧୩ ୦୩ ୨୫	୧୩ ୦୩ ୩୨
୪୦୩ ୩	୧୪ ୦୩ ୧୧	୧୪ ୦୩ ୧୮	୧୪ ୦୩ ୨୬	୧୪ ୦୩ ୩୩
୫୦୩ ୩୩	୧୫ ୦୩ ୧୨	୧୫ ୦୩ ୧୯	୧୫ ୦୩ ୨୭	୧୫ ୦୩ ୩୪
୬୦୩ ୪୩	୧୬ ୦୩ ୧୩	୧୬ ୦୩ ୨୦	୧୬ ୦୩ ୨୮	୧୬ ୦୩ ୩୫
୭୦୩ ୫	୧୭ ୦୩ ୧୪	୧୭ ୦୩ ୨୧	୧୭ ୦୩ ୨୯	୧୭ ୦୩ ୩୬
୮୦୩ ୬୩	୧୮ ୦୩ ୧୫	୧୮ ୦୩ ୨୨	୧୮ ୦୩ ୩୦	୧୮ ୦୩ ୩୭
୯୦୩ ୭୩	୧୯ ୦୩ ୧୬	୧୯ ୦୩ ୨୩	୧୯ ୦୩ ୩୧	୧୯ ୦୩ ୩୮
୧୦୦୩ ୮୩	୨୦ ୦୩ ୧୭	୨୦ ୦୩ ୨୪	୨୦ ୦୩ ୩୨	୨୦ ୦୩ ୩୯

୫୧ ୦୩ ୩୮	୫୨ ୦୩ ୪୫	୫୩ ୦୩ ୫୩	୫୪ ୦୩ ୬୩	୫୫ ୦୩ ୭୩
୫୬ ୦୩ ୮୩	୫୭ ୦୩ ୯୩	୫୮ ୦୩ ୧୦	୫୯ ୦୩ ୧୧	୬୦ ୦୩ ୧୨
୬୧ ୦୩ ୧୩	୬୨ ୦୩ ୧୪	୬୩ ୦୩ ୧୫	୬୪ ୦୩ ୧୬	୬୫ ୦୩ ୧୭
୬୬ ୦୩ ୧୮	୬୭ ୦୩ ୧୯	୬୮ ୦୩ ୨୦	୬୯ ୦୩ ୨୧	୭୦ ୦୩ ୨୨
୭୧ ୦୩ ୨୩	୭୨ ୦୩ ୨୪	୭୩ ୦୩ ୨୫	୭୪ ୦୩ ୨୬	୭୫ ୦୩ ୨୭
୭୬ ୦୩ ୨୮	୭୭ ୦୩ ୨୯	୭୮ ୦୩ ୩୦	୭୯ ୦୩ ୩୧	୮୦ ୦୩ ୩୨
୮୧ ୦୩ ୩୩	୮୨ ୦୩ ୩୪	୮୩ ୦୩ ୩୫	୮୪ ୦୩ ୩୬	୮୫ ୦୩ ୩୭
୮୬ ୦୩ ୩୮	୮୭ ୦୩ ୩୯	୮୮ ୦୩ ୪୦	୮୯ ୦୩ ୪୧	୯୦ ୦୩ ୪୨
୯୧ ୦୩ ୪୩	୯୨ ୦୩ ୪୪	୯୩ ୦୩ ୪୫	୯୪ ୦୩ ୪୬	୯୫ ୦୩ ୪୭
୯୬ ୦୩ ୪୮	୯୭ ୦୩ ୪୯	୯୮ ୦୩ ୫୦	୯୯ ୦୩ ୫୧	୧୦୦ ୦୩ ୫୨

ଅବିଧା

୧ ୧ ୧	୧୧ ୧ ୧୩	୨୧ ୧ ୨୬	୩୧ ୧ ୩୮
୨ ୧ ୨	୧୨ ୧ ୧୪	୨୨ ୧ ୨୭	୩୨ ୧ ୪୦
୩ ୧ ୩	୧୩ ୧ ୧୫	୩୧ ୧ ୨୮	୩୩ ୧ ୪୧
୪ ୧ ୪	୧୪ ୧ ୧୬	୪୧ ୧ ୩୦	୩୪ ୧ ୪୨
୫ ୧ ୫	୧୫ ୧ ୧୮	୫୧ ୧ ୩୧	୩୫ ୧ ୪୩
୬ ୧ ୬	୧୬ ୧ ୨୦	୬୧ ୧ ୩୨	୩୬ ୧ ୪୪
୭ ୧ ୮	୧୭ ୧ ୨୧	୭୧ ୧ ୩୩	୩୭ ୧ ୪୫
୮ ୧ ୧୦	୧୮ ୧ ୨୨	୮୧ ୧ ୩୪	୩୮ ୧ ୪୬
୯ ୧ ୧୧	୧୯ ୧ ୨୩	୯୧ ୧ ୩୫	୩୯ ୧ ୪୮
୧୦ ୧ ୧୨	୧୨୦ ୧ ୨୪	୩୦ ୧ ୩୬	୪୦ ୧ ୪୯

୪୧ ୧ ୪୧	୫୧ ୧ ୫୩	୬୧ ୧ ୬୬	୭୧ ୧ ୮୮
୪୨ ୧ ୪୨	୫୨ ୧ ୫୪	୬୨ ୧ ୬୭	୭୨ ୧ ୯୦
୪୩ ୧ ୪୩	୫୩ ୧ ୫୫	୬୩ ୧ ୬୮	୭୩ ୧ ୯୧
୪୪ ୧ ୪୪	୫୪ ୧ ୫୬	୬୪ ୧ ୬୯	୭୪ ୧ ୯୨
୪୫ ୧ ୪୫	୫୫ ୧ ୫୮	୬୫ ୧ ୭୦	୭୫ ୧ ୯୩
୪୬ ୧ ୪୬	୫୬ ୧ ୬୦	୬୬ ୧ ୭୧	୭୬ ୧ ୯୪
୪୭ ୧ ୪୮	୫୭ ୧ ୬୧	୬୭ ୧ ୭୩	୭୭ ୧ ୯୫
୪୮ ୧ ୫୦	୫୮ ୧ ୬୨	୬୮ ୧ ୭୪	୭୮ ୧ ୯୬
୪୯ ୧ ୫୧	୫୯ ୧ ୬୩	୬୯ ୧ ୭୫	୭୯ ୧ ୯୮
୫୦ ୧ ୫୨	୬୦ ୧ ୬୪	୭୦ ୧ ୭୬	୮୦ ୧ ୧୦୦

६।५।

८१ १। १०१।	८१ १। ११३।।	१ १। १।	११ १। १६।
८२ १। १०२।	८२ १। ११५।	२ १। ३	१२ १। १८
८३ १। १०३।।	८३ १। ११६।	३ १। ४।	१३ १। १९।
८४ १। १०५।	८४ १। ११७।।	४ १। ६	१४ १। २१
८५ १। १०६।	८५ १। ११८।।	५ १। ७।	१५ १। २२।
८६ १। १०७।	८६ १। २०	६ १। ८	१६ १। २४
८७ १। १०८।।	८७ १। १२१।	७ १। १०।	१७ १। २५।
८८ १। ११०	८८ १। १२२।	८ १। १२	१८ १। २७
८९ १। १११।	८९ १। १२३।।	९ १। १३।	१९ १। २८।
९० १। ११२।।	१०० १। १२५।	१० १। १५	२० १। ३०

२१ १। ३१।	३१ १। ४६।	४१ १। ६१।	५१ १। ७६।
२२ १। ३३	३२ १। ४८	४२ १। ६३	५२ १। ७८
२३ १। ३४।	३३ १। ४९।	४३ १। ६४।	५३ १। ७९।
२४ १। ३६	३४ १। ५१	४४ १। ६६	५४ १। ८१
२५ १। ३७।	३५ १। ५२।	४५ १। ६७।	५५ १। ८२।
२६ १। ३८	३६ १। ५४	४६ १। ६८	५६ १। ८४
२७ १। ४०।	३७ १। ५५।	४७ १। ७०।	५७ १। ८५।
२८ १। ४२	३८ १। ५७	४८ १। ७२	५८ १। ८७
२९ १। ४३।	३९ १। ५८।	४९ १। ७३।	५९ १। ८८।
३० १। ४५	४० १। ६०	५० १। ७५	६० १। ९०

૬૧ ૧૥ ૯૧૥	૭૧ ૧૥ ૧૦૬૥	૮૧ ૧૥ ૧૨૧૥	૯૧ ૧૥ ૧૩૬૥
૬૨ ૧૥ ૯૩	૭૨ ૧૥ ૧૦૮	૮૨ ૧૥ ૧૨૩	૯૨ ૧૥ ૧૩૮
૬૩ ૧૥ ૯૪૥	૭૩ ૧૥ ૧૦૯૥	૮૩ ૧૥ ૧૨૪૥	૯૩ ૧૥ ૧૩૯૥
૬૪ ૧૥ ૯૬	૭૪ ૧૥ ૧૧૧	૮૪ ૧૥ ૧૨૬	૯૪ ૧૥ ૧૪૧
૬૫ ૧૥ ૯૭૥	૭૫ ૧૥ ૧૧૨૥	૮૫ ૧૥ ૧૨૭૥	૯૫ ૧૥ ૧૪૨૥
૬૬ ૧૥ ૯૮	૭૬ ૧૥ ૧૧૪	૮૬ ૧૥ ૧૨૮	૯૬ ૧૥ ૧૪૪
૬૭ ૧૥ ૧૦૦૥	૭૭ ૧૥ ૧૧૫૥	૮૭ ૧૥ ૧૩૦૥	૯૭ ૧૥ ૧૪૫૥
૬૭ ૧૥ ૧૦૨	૭૮ ૧૥ ૧૧૭	૮૮ ૧૥ ૧૩૨	૯૮ ૧૥ ૧૪૭
૬૯ ૧૥ ૧૦૩૥	૭૯ ૧૥ ૧૧૮૥	૮૯ ૧૥ ૧૩૩૥	૯૯ ૧૥ ૧૪૮૥
૭૦ ૧૥ ૧૦૫	૮૦ ૧૥ ૧૨૦	૯૦ ૧૥ ૧૩૫	૧૦૦ ૧૥ ૧૫૦

અરીયા

૧ રા ૨ા	૧૧ રા ૨૭ા	૨૧ રા ૫૨ા	૩૧ રા ૭૭ા
૨ રા ૫	૧૨ રા ૩૦	૨૨ રા ૫૫	૩૨ રા ૮૦
૩ રા ૭ા	૧૩ રા ૩૨ા	૨૩ રા ૫૭ા	૩૩ રા ૮૨ા
૪ રા ૧૦	૧૪ રા ૩૫	૨૪ રા ૬૦	૩૪ રા ૮૫
૫ રા ૧૨ા	૧૫ રા ૩૭ા	૨૫ રા ૬૨ા	૩૫ રા ૮૭ા
૬ રા ૧૫	૧૬ રા ૪૦	૨૬ રા ૬૫	૩૬ રા ૯૦
૭ રા ૧૭ા	૧૭ રા ૪૨ા	૨૭ રા ૬૭ા	૩૭ રા ૯૨ા
૮ રા ૨૦	૧૮ રા ૪૫	૨૮ રા ૭૦	૩૮ રા ૯૫
૯ રા ૨૨ા	૧૯ રા ૪૭ા	૨૯ રા ૭૨ા	૩૯ રા ૯૭ા
૧૦ રા ૨૫	૨૦ રા ૫૦	૩૦ રા ૭૫	૪૦ રા ૧૦૦

୪୧ ରା ୧୦୨ା	୫୧ ରା ୧୧୭ା	୬୧ ରା ୧୫୨ା	୭୧ ରା ୧୭୭ା
୪୨ ରା ୧୦୫	୫୨ ରା ୧୩୦	୬୨ ରା ୧୫୫	୭୨ ରା ୧୮୦
୪୩ ରା ୧୦୭ା	୫୩ ରା ୧୩୨ା	୬୩ ରା ୧୫୭ା	୭୩ ରା ୧୮୨ା
୪୪ ରା ୧୧୦	୫୪ ରା ୧୩୫	୬୪ ରା ୧୬୦	୭୪ ରା ୧୮୫
୪୫ ରା ୧୧୨ା	୫୫ ରା ୧୩୭ା	୬୫ ରା ୧୬୨ା	୭୫ ରା ୧୮୭ା
୪୬ ରା ୧୧୫	୫୬ ରା ୧୪୦	୬୬ ରା ୧୬୫	୭୬ ରା ୧୯୦
୪୭ ରା ୧୧୭ା	୫୭ ରା ୧୪୨ା	୬୭ ରା ୧୬୭ା	୭୭ ରା ୧୯୨ା
୪୮ ରା ୧୨୦	୫୮ ରା ୧୪୫	୬୮ ରା ୧୮୦	୭୮ ରା ୧୯୫
୪୯ ରା ୧୨୨ା	୫୯ ରା ୧୪୭ା	୬୯ ରା ୧୮୨ା	୭୯ ରା ୧୯୭ା
୫୦ ରା ୧୨୫	୬୦ ରା ୧୫୦	୭୦ ରା ୧୮୫	୮୦ ରା ୨୦୦

ଶିଖା

୮୧ ରା ୨୦୨ା	୯୧ ରା ୨୨୭ା	୧ ୩ା ୩ା	୧୧ ୩ା ୩୮ା
୮୨ ରା ୨୦୫	୯୨ ରା ୨୩୦	୨ ୩ା ୭	୧୨ ୩ା ୪୨
୮୩ ରା ୨୦୭ା	୯୩ ରା ୨୩୨ା	୩ ୩ା ୧ା	୧୩ ୩ା ୪୫ା
୮୪ ରା ୨୧୦	୯୪ ରା ୨୩୫	୪ ୩ା ୧୪	୧୪ ୩ା ୪୮
୮୫ ରା ୨୧୨ା	୯୫ ରା ୨୩୭ା	୫ ୩ା ୧୭ା	୧୫ ୩ା ୫୨ା
୮୬ ରା ୨୧୫	୯୬ ରା ୨୪୦	୬ ୩ା ୨୧	୧୬ ୩ା ୫୫
୮୭ ରା ୨୧୭ା	୯୭ ରା ୨୪୨ା	୭ ୩ା ୨୪ା	୧୭ ୩ା ୫୮ା
୮୮ ରା ୨୨୦	୯୮ ରା ୨୪୫	୮ ୩ା ୨୮	୧୮ ୩ା ୬୩
୮୯ ରା ୨୨୨ା	୯୯ ରା ୨୪୭ା	୯ ୩ା ୩୧ା	୧୯ ୩ା ୬୬ା
୯୦ ରା ୨୨୫	୧୦୦ ରା ୨୫୦	୧୦ ୩ା ୩୫	୨୦ ୩ା ୭୦

११	३॥	७३॥	३१३॥	१०८॥	४१	३॥	१४३॥	५१	३॥	७८॥
१२	३॥	७७	३२३॥	११२	४२	३॥	१४७	५२	३॥	१८२
१३	३॥	८०॥	३३३॥	११५॥	४३	३॥	१५०॥	५३	३॥	१८५॥
१४	३॥	८४	३४३॥	११८	४४	३॥	१५४	५४	३॥	१८८
१५	३॥	८७॥	३५३॥	१२२॥	४५	३॥	१५७॥	५५	३॥	१८२॥
१६	३॥	९१	३६३॥	१२६	४६	३॥	१६१	५६	३॥	१८६
१७	३॥	९४॥	३७३॥	१२९॥	४७	३॥	१६४॥	५७	३॥	१८९॥
१८	३॥	९८	३८३॥	१३३	४८	३॥	१६८	५८	३॥	२०३
१९	३॥	१०१॥	३९३॥	१३६॥	४९	३॥	१७१॥	५९	३॥	२०६॥
२०	३॥	१०४	४०३॥	१४०	५०	३॥	१७५	६०	३॥	२१०

११	३॥	२१३॥	७१	३॥	२४८॥	८१	३॥	२८३॥	९१	३॥	३१८॥
१२	३॥	२१७	७२	३॥	२५२	८२	३॥	२८७	९२	३॥	३२२
१३	३॥	२२०॥	७३	३॥	२५५॥	८३	३॥	२९०॥	९३	३॥	३२५॥
१४	३॥	२२४	७४	३॥	२५९	८४	३॥	२९४	९४	३॥	३२८
१५	३॥	२२७॥	७५	३॥	२६२॥	८५	३॥	२९७॥	९५	३॥	३३२॥
१६	३॥	२३१	७६	३॥	२६६	८६	३॥	३०१	९६	३॥	३३६
१७	३॥	२३४॥	७७	३॥	२६९॥	८७	३॥	३०४॥	९७	३॥	३३९॥
१८	३॥	२३८	७८	३॥	२७३	८८	३॥	३०८	९८	३॥	३४३
१९	३॥	२४१॥	७९	३॥	२७६॥	८९	३॥	३११॥	९९	३॥	३४६॥
२०	३॥	२४५	८०	३॥	२८०	९०	३॥	३१५	१००	३॥	३५०

((३४))

अभीमारी

११ ११ १२१	१२ ११ १३२	१३ ११ १४३	१४ ११ १५४
११ १२ १३२	१२ १२ १४४	१३ १२ १५५	१४ १२ १६६
११ १३ १४३	१२ १३ १५६	१३ १३ १६७	१४ १३ १७८
११ १४ १५४	१२ १४ १६८	१३ १४ १७९	१४ १४ १८०
११ १५ १६५	१२ १५ १८०	१३ १५ १९१	१४ १५ २०२
११ १६ १७६	१२ १६ १९२	१३ १६ २०८	१४ १६ २२४
११ १७ १८७	१२ १७ २०४	१३ १७ २२१	१४ १७ २३८
११ १८ १९८	१२ १८ २१६	१३ १८ २३४	१४ १८ २५२
११ १९ २०९	१२ १९ २३८	१३ १९ २५७	१४ १९ २७६
११ २० २२०	१२ २० २४०	१३ २० २६०	१४ २० २८०

१५ ११ १६५	१६ ११ १७६	१७ ११ १८७	१८ ११ १९८
१५ १२ १८०	१६ १२ १९२	१७ १२ २०४	१८ १२ २१६
१५ १३ १९१	१६ १३ २०८	१७ १३ २२१	१८ १३ २३४
१५ १४ २०२	१६ १४ २२४	१७ १४ २३८	१८ १४ २५२
१५ १५ २२५	१६ १५ २४०	१७ १५ २५५	१८ १५ २७०
१५ १६ २४०	१६ १६ २५६	१७ १६ २७२	१८ १६ २८८
१५ १७ २५५	१६ १७ २७२	१७ १७ २८८	१८ १७ ३०६
१५ १८ २७०	१६ १८ २८८	१७ १८ ३०६	१८ १८ ३२४
१५ १९ २८५	१६ १९ ३०४	१७ १९ ३२३	१८ १९ ३४२
१५ २० ३००	१६ २० ३२०	१७ २० ३४०	१८ २० ३६०

(३५)

वडायेडा राम

१८ ११ २०८	१० ११ २२८	१० ११ २०८	११ ११ १२१
१८ १२ २१८	१० १२ २४०	१० १२ २४०	१२ १२ १४४
१८ १३ २४०	१० १३ २६०	३ ३ ४	१३ १३ १६०
१८ १४ २६०	१० १४ २८०	४ ४ १६	१४ १४ १८०
१८ १५ २८०	१० १५ ३००	५ ५ २४	१५ १५ २२५
१८ १६ ३००	१० १६ ३२०	६ ६ ३६	१६ १६ २४६
१८ १७ ३२३	१० १७ ३४०	७ ७ ४८	१७ १७ २६४
१८ १८ ३४२	१० १८ ३६०	८ ८ ६४	१८ १८ ३२४
१८ १९ ३६१	१० १९ ३८०	९ ९ ८१	१९ १९ ३६९
१८ २० ३८०	१० २० ४००	१० १० १००	२० २० ४००

१११ १११०

११११

२१ २१ ४४१	३१ ३१ ८६१	४१ ४१ १६८१	५१ ५१ २६०१
२२ २२ ४८४	३२ ३२ १०२४	४२ ४२ १७६४	५२ ५२ २७०४
२३ २३ ५२८	३३ ३३ १०८८	४३ ४३ १८४८	५३ ५३ २८०८
२४ २४ ५७६	३४ ३४ ११५६	४४ ४४ १९३६	५४ ५४ २८९६
२५ २५ ६२५	३५ ३५ १२२५	४५ ४५ २०२५	५५ ५५ ३०२५
२६ २६ ६७६	३६ ३६ १२८६	४६ ४६ २११६	५६ ५६ ३१३६
२७ २७ ७२८	३७ ३७ १३६८	४७ ४७ २२०८	५७ ५७ ३२४८
२८ २८ ७८४	३८ ३८ १४४८	४८ ४८ २३०४	५८ ५८ ३३६८
२९ २९ ८६१	३९ ३९ १५२९	४९ ४९ २४०९	५९ ५९ ३४८९
३० ३० ८८०	४० ४० १६००	५० ५० २५००	६० ६० ३६००

૬૧	૬૧	૩૭૨૧,૭૧	૭૧	૫૦૪૧,૮૧	૮૧	૬૫૬૧	૯૧	૮૧	૮૨૮૧
૬૨	૬૨	૩૮૪૪,૭૨	૭૨	૫૧૮૪,૮૨	૮૨	૬૭૨૪	૯૨	૯૨	૮૪૬૪
૬૩	૬૩	૩૯૬૬,૭૩	૭૩	૫૩૨૬,૮૩	૮૩	૬૮૮૬	૯૩	૯૩	૮૬૪૬
૬૪	૬૪	૪૦૮૬,૭૪	૭૪	૫૪૭૬,૮૪	૮૪	૭૦૫૬	૯૪	૯૪	૮૮૩૬
૬૫	૬૫	૪૨૨૫,૭૫	૭૫	૫૬૨૫,૮૫	૮૫	૭૨૨૫	૯૫	૯૫	૯૦૨૫
૬૬	૬૬	૪૩૫૬,૭૬	૭૬	૫૭૭૬,૮૬	૮૬	૭૩૮૬	૯૬	૯૬	૯૨૧૬
૬૭	૬૭	૪૪૮૮,૭૭	૭૭	૫૯૨૮,૮૭	૮૭	૭૫૬૮	૯૭	૯૭	૯૪૦૮
૬૮	૬૮	૪૬૨૪,૭૮	૭૮	૬૦૮૪,૮૮	૮૮	૭૭૪૪	૯૮	૯૮	૯૬૦૪
૬૯	૬૯	૪૭૬૧,૭૯	૭૯	૬૨૪૧,૮૯	૮૯	૭૯૨૧	૯૯	૯૯	૯૮૦૧
૭૦	૭૦	૪૯૦૦,૮૦	૮૦	૬૪૦૦,૯૦	૯૦	૮૧૦૦	૧૦૦	૧૦૦	૧૦૦૦

ભૂગોળ વિદ્યા.

દિશાઓ.

પૂર્વદિશા—જે તરફ સૂર્ય ઉગે તેને પૂર્વ કે ઉગમગતી દિશા કહે છે.

પશ્ચિમદિશા—જે તરફ સૂર્ય આપમેં છે તેને આપમણી કે પશ્ચિમદિશા કહે છે.

ઉત્તર અને દક્ષિણદિશા—પૂર્વદિશા ભણી મેં ઠરી દિશા ૨-૬૦ એ તેને ડામાડાઈ તરફની ઉત્તરદિશા, અને જલમુકામ તરફની દક્ષિણદિશા કહેવાય છે.

નકશાની દિશાઓ

નકશા ઉત્તર તરફ સંખીને ડાબામાં આવેલા છે માટે નક-
શા મળી મેં કરીને ઉભા રહીએ તો મયાળાની ઉત્તરદિશા, અને ની-
ચે એટલે પગ તરફની દક્ષિણદિશા, તથા જમણાડાથ તરફની પૂ-
ર્વદિશા, અને ડાબાડાથ તરફની પશ્ચિમદિશા આવે છે.

ખૂણાઓ

દિશાનખૂણા—ઉત્તર અને પૂર્વદિશા વચ્ચેનો દિશાનખૂણા.

અગ્નિખૂણા—પૂર્વ અને દક્ષિણદિશા વચ્ચેનો અગ્નિખૂણા.

નૈઋત્ય—દક્ષિણ અને પશ્ચિમદિશા વચ્ચેનો નૈઋત્યખૂણા.

વાયવ્યખૂણા—પશ્ચિમ અને ઉત્તર વચ્ચેનો વાયવ્યખૂણા.

જમીન અને પાણીના ભાગની વ્યાખ્યાઓ

જમીનના ભાગની વ્યાખ્યાઓ

મામડું—જિખં યોડાં અપરાયણાં કે ઠાલ ઠાલેલાં માફિ
નાં પર ભાગ તેને મામડું કહે છે.

કરબો—જેમાં ધણાં ડોળંધ ઉટરી પર ફેલ્યાં અમિચિટાં હોય
તેને કરબો કે અમાડું કહે છે.

સેહર—જેમાં ધણાં મોટાં ડોળંધ હોવાથી સિંધ અને દારી
અથવા ઉટરી પરની પાણી અને રાસાં સારાં મોટાં પાણી હોય તેને
સેહર કહે છે.

તાલુકો—જેમાં ધણા ગામ આવેલાં હોય તેને તાલુકો મહા-
સ કે પરગણું કહે છે.

જિલ્લો—જેમાં ધણા તાલુકા આવેલાં હોય તેવા જાગીરને જિલ્લો કહે છે.

સંસ્થાન—જેમાં એક દેશી રાજાનું રાજ્ય આવેલું હોય તે-
ને સંસ્થાન કહે છે.

એજન્સિ—જેમાં ધણા દેશી રાજ્યનાં સંસ્થાનો આવેલાં હો-
ય તેને એજન્સિ કહે છે.

ખાંડા—જેમાં ધણા જિલ્લા સંસ્થાનો અને એજન્સિઓ આ-
વેલાં હોય તેને ખાંડા કહે છે.

પ્રદેશ—જેમાં ધણા પ્રાંતો આવેલાં હોય તેવા જાગીરને પ્રદેશ-
કહે છે.

દેશ—જેમાં ધણા પ્રદેશ આવેલાં હોય તેને દેશ કહે છે.
જમીનના મોટા ભાગમાં ધણા દેશો આવેલાં હોય તેને
દેશ કહે છે.

ખંડર—જે ગામ દરીયા કે નદી કિનારે આવેલું હોય તે ત્યાં
ધણામાં માત્ર ચડતો ઉતરતો હોય તેને ખંડર કહે છે.

ખંડ—ચારે બાજુએ પાણીથી ઘેરાયેલા જમીનના ભાગને
ખંડ કે દ્વીપકલ્પ કહે છે.

દ્વીપકલ્પ—જમીનના જે ભાગ ત્રણ બાજુએ પાણી અને એક
બાજુએ જમીન હોય તેને દ્વીપકલ્પ કહે છે.

દુંગર—જમીનના જે ભાગ ધણા ઉચે અને સાંધા ગએલા
હોય તેને દુંગર કહે છે. દુંગર કરતાં વધારે ઉચે ગએલાં હોય તેને

પર્વત કહે છે.

શિખર—પર્વતની ટોચને શિખર કહે છે.

રણુ—ઝાડખીડ. વનરના સપાટ રેતાળ મુલકને રણુ કહે છે.

બૂશીર—બીનની જે બૂશી લાંબી યમને સમુદ્રમાં સંઘેલી હોય તેને બૂશીર કહે છે.

પાણીના ભાગની વાંખ્યા.

તળાવ—પાણીને જે જગ્યાએ સ્થાયી થાય તેને તળાવ કહે છે.

સરોવર—ઘણું જ મોટા તળાવને સરોવર કહે છે.

મહાસાગર—પૃથ્વીના આગળ પાણીના પાંચ ભાગમાં જેને સૌથી મોટાને મહાસાગર કહે છે.

સમુદ્ર, સાગર કે હરિયો—મહાસાગર કરતાં નાનો હોય તેને સમુદ્ર, સાગર કે હરિયો કહે છે.

અખાત—જેમની તરફ સમુદ્રનાં પાંચ ભાગોમાંથી પાણી આવે છે.

હિપસાગર—પહોળા મોંઢાના અખાતને હિપસાગર કહે છે.

નદી—મોટા પાણીના જે પ્રવાહ પર્વત કે સરોવરમાંથી નીકળી સમુદ્રને કે ખીજ નદીને મળે છે. તેને નદી કહે છે.

નદીનું મુખ—જે જગ્યાએ નદી નીકળે છે તે જગ્યાને નદીનું મુખ કહે છે.

નદીનું મુખ—જે જગ્યાએ નદી નીકળે છે તે જગ્યાને નદીનું મુખ કહે છે.

સંગમ—જે સ્થળે એક નદી બીજી નદીને મળે છે તે મેળા-
નો સંગમ કહે છે.

ભરતી—દરિયાનું પાણી ચડે છે તેને ભરતી કહે છે.

ઝોટ—સમુદ્રમાં ભરતીનું પાણી ઉતરતું હોય તેને ઝોટ કહે
છે.

ખાડી—જે નદીનું મુખ પહોળું હોય તેને ખાડી કહે છે.

૧ મુરતજીસ્તાની ભુમિજ.

સીમા—એની ઉત્તરે કામ નદી છે પૂર્વે આયરખાડનો મુલક
તથા વાંસદા અને ધરમપુરનાં દેશી રાજ્યો આવેલાં છે. દક્ષિણે દ-
મણગંગા નદી છે. પશ્ચિમે અરબીસમુદ્ર તથા ખંભાતનો અખાત
આવેલો છે.

નદીઓ—તાપી એ સાનપુડા પર્વતમાંથી નીકળી અરબી સ-
મુદ્રને મળે છે. તેના ઉપરનાં ગામ—રાદેર, માંડવી, સૂરત.

૨ કામ—એ રાજપીપળાના ડુંગરમાંથી નીકળી ખંભાતના અ-
ખાતને મળે છે.

ગડોળા, પૂર્ણા અગિયાં, પાર, કોલક

તાલુકા—પારડી વલસાડ, સીપલી જમાલપુર, પારડાની માં-
ડવી ચોપાસી ઝોરપાડ.

ઉપજ—ડાંગર, જુવાર, બઉ, કપાસ, બાજરી, તિલ, તા-
મરી, ઘેહરા, શેરડી, કેળાં, તમાકુ, ભીંડી, વગેરે.

(૧) પારસી તાલુકો.

એમાં ૮૨ ગામ છે.

નદીઓ—પાર, કોમક, હમણગંગા, એ સિવાય કોઈ અન્ય નદીઓ નામે ખાલી છે.

મોટાંગામ—પારસી, અગાડા, કુંતા, ઉદવાડા, કોમક, હમરન માડી.

વિશેષહકીકત—કુંતામાં કુતેશ્વર મહાદેવનો મેળો બરાબ છે તે ત્રણ મહિના રહે છે. ઉદવાડામાં પારસીનું અગ્નિનું દેવળ છે. ત્યાં બહુ પારસીઓ આતમની જગા સાથે જાય છે.

(૨) વલસાડ તાલુકો.

એમાં ૯૪ ગામ છે.

નદીઓ—મણદેવીનો ખાડો, અગિડા, કાવેરી, ખરેખરા, ઓરંગા, પાર, એ સિવાય વામ, કોંકાઈ, વાંકી વગેરે ખાડીઓ છે.

મોટાંગામ—વલસાડ, હરવાડા, ભરેલી, માલવેણ, ઉડાવ, અંબરી, કોરાંગા, હરીઓ વગેરે ગામ છે.

વિશેષહકીકત—હરવાડામાં મીડું પાકે છે. પાર નદી કાંઠે પારનેરાનો કિલ્લો છે.

૩ ચીખલી તાલુકો.

એમાં ૬૨ ગામ છે.

નદીઓ—અગિડા, કાવેરી, અંબરી, ઓરંગા વગેરે.

મોટાંગામ—ચીખલી, હોમામ, ખેરગામ, આલીપોર, વગેરે.

૪ જૂહાસપુર તાલુકો

એમાં ૫૧ ગામ છે

નદીઓ—પૂર્ણા, અગિતા, એ સિવાય કામદી, મુખ્યત્વે, કર-
દિશા અને વગેરે ખાલીઓ છે.

મુખ્યગામ—જલાલપુર, મઠવાડ, અગરામા, અંબમસાર, ક-
છાલી, ચાર, ખરસાડ, અષ્ટગામ, પનાર, મીસોદરા, વગેરે મોટાં
ગામ છે.

૫ ખારોલી તાલુકો

એમાં ૧૨૪ ગામ છે.

નદીઓ—તપ્પી, મીસોદરા, મુખ્ય વાંચલી વગેરે

મોટાંગામ—ખારોલી, કડોદ, સરખેશ, વાંકોડ, મોતા, વ-
હાડ, મુહારી, દેવમન, વાંકોનેર કવાસ, વગેરે.

૬ સાંઘી તાલુકો

એમાં ૧૨૦ ગામ છે.

આ તાલુકાના સાત રૂપા એટલે ગામ છે. માંડવી,
મહુવાન, પાતાન, દેવમડ, દલવાડા, દવેલી, ખારમા,

તદીઓ—તપ્પી વગેરે.

મોટાંગામ—માંડવી, મહુવાન, પાતાન, દેવમડ, દલવાડા, દ-
વેલી, ખારમા વગેરે.

વિશેષકુદીરત—મહુવાનમાં ચાર ચાર વરસે માત્ર વરસાદ છે.

૭ મિર્મરલી તાલુકો

એમાં ૧૦ ગામ છે.

નદીઓ—તાપી.

ઘોડાંગમ—મુડત, રાંદેર, દત્તાત્રયમ, વાત્સલ, કુમારીયા, ઉ-
ભરા, સસ્ત્રીન વગેરે.

૮ ઓરપાડ તાલુકો

નદીઓ—તાપી, કીચ, સ્ત્રીના વગેરે.

ઘોડાંગમ—ઓરપાડ, મુડસદ, બગવાલંડી, અગાજલ, તુ-
શાલી અમરોલી, ડોસાડ, વરાળ, સરસ, સાયલ, કીમ વગેરે.

વિશેષ હુકીકત—સરસની પાસે શિક્ષતાય મહાદેવજી હરવચ્ચે
જનના જરાય છે ઘોડાંગમમાં કુવાની જનના જરાય છે.

૨ ભરૂચ જિલ્લાની ભુગોળ

શીમા—ઉત્તરે મહીતલી, પૂર્વે અવલકાડનો મલક, દક્ષિણે ધામ-
નદી. પશ્ચિમે ખંભાતનો અખાત.

નદીઓ—૧ નર્મદા એ સાતપુડાના પર્વતમાંથી નીકળી ખંભાતના
અખાતને મળે છે.

તેના ઉપરનાં ગામ—ભરૂચ, મુકતલીય, વાગોદ, કમ્પાળો.

૨ મહીનંદી—એ માળવાના ડુંગરમાંથી નીકળી ખંભાતનો અ-
ખાતને મળે છે.

૩ કીમ—એ રાજપીપળાના ડુંગરમાંથી નીકળી અખાતના અ-
ખાતને મળે છે.

૪ હાદર—એ રાજપીપળાના ડુંગરમાંથી નીકળી ખંભાતના અ-

ખાતન મંત્રે છે.

તાલુકો—મરચ, અંકલેશ્વર, વામરા, આમોદ, કાંકરે
નીપજ—૨, જુવાર, ડાંગર બાજરી, તુવેર, મેન, લેડ, તમ,
મટાણા, ચણા, વાવ વગેરે

બરચ તાલુકો

એમાં ૧૦૪ ગામ છે.

નદીઓ—નર્મદા.

ખાતાંખામ—મરચ, શુક્લતીર્થ, ઝાટકેશ્વર, નિંકોરા, શાહપાદ,
દાંતરીયા, પારખેન અમલેશ્વર વગેરે

વિશેષલક્ષીકત—૧ શુક્લતીર્થમાં દરરસે જળા બરાવ છે (રોખ-
વગ અને બાડબુનમાં દર ઓમણીશ વરસે જળા બરાવ છે. ધતુરી-
યા અને કામવા એ નર્મદા નદીમાં નાના ખેટ છે.

૨ અંકલેશ્વર તાલુકો

એમાં ૧૦૪ ગામ છે.

નદીઓ—૧ કીમા (૨) ઉમરાવતી એ રાજગીરખાના દુર્ગરમાંથી નીકળ
તો નર્મદાનો મંત્રે છે. તે શિવાય વાંતાને એક ખાડી છે.

ખાતાંખામ—અંકલેશ્વર, હાંનોટ, દીવા, માંડાણુશ્રુમ, હાવા
કતપુર, સીમોહી, લેંગેર.

૩ વામરા તાલુકો

એમાં ૬૪ ગામ છે

નદીઓ—નદી નથી, પણ બૂખીનામે એક ખાડી છે.

મોટાંગામ—વાગરા, દેવેનખારા, મધાર, વિલાયત. લખીગામ
વગેરે

૪ આમોદ તાલુકો

એમાં ૪૭ ગામ છે.

નદીઓ—ઢાદર એરાનપીપળાના ડુંગરમાંથી નીકળી ખંભાતના
ખાખાતને મળે છે.

ખાડીઓ—આમોદ, મોપણ, રૂપારેલ, વગેરે ખાડીઓ છે.

મોટાંગામ—આમોદ, કેરવાડ, માતર, રસજોષ્ઠ, ઢાખર, ના-
નદ ઠારીઆ વગેરે ગામ છે.

૫ જંબુસર તાલુકો

એમાં ૮૨ ગામ છે.

નદીઓ—મહી, ઢાદર,

મોટાંગામ—જંબુસર, ઢાદરી, દેગામ, મજેરા, કાફી, વગેરે,

આમોદ વગેરે.

૬ અમદાવાદનાં જુઓળ

સોમા—ઉત્તરે અમદાવાદજીલ્લા ગાયકવાડ અને મહીકોંડા એ-
ન્ડિસનો કેલસોડ મુલક, અને રેવાકાંડા એન્ડિસમાંનું બાણીસોનારનું
રાજ્ય, પૂરે અને દક્ષિણે મહીનદી પશ્ચિમે ખંભાતનું સંરથાન તથા
અમદાવાદજીલ્લા આવેલા છે.

નદીઓ—મહી એ માંગવીના ડુંગરમાંથી નીકળી પિંચાવના
આપાવને મળે છે તેના ઉપરનાં ગામ જાનોડ, વનોડ, સોનીપુર, પા-
લી રાણીઆ, સંડપુર, વાગદ, કેમેડા, ગાજણા, દેહેવાણ, અમાને

ઢોઢી—લુઆવાડના ડુંગરમાંથી નીકળી ખેડ આગળ વાગદને
મળે છે. તેના ઉપરનાં ગામ ડાંકાર, હીરજ, સોડપુર, વીણા, દાવજ
પીપાદરા.

૩ વાગદ—એ ડુંગરપુર પાસેથી નીકળી સાંખરમતીને મળે છે-
તેના ઉપરનાં ગામ રતનપુર, હજારેસંઘાસ, ધોડાંસર, ખેડ, વાસણા,
મેહેવાજ, વારસંગ, પાચ્છા વગેરે.

મેથો—એ વાગદને મળે છે. એના ઉપરનાં ગામ કનીજ,
મખેર, સગાદ્રા વગેરે.

મહોર—એ રોહીને મળે છે તેના ઉપરનાં ગામ કપડવજ,
જાગેરા, કાલાત, સારતાપુર વગેરે.

ખારી—એ સાંખરમતીને મળે છે. તેના ઉપર મંવાગામ તા-
વડા છે.

વરાંસી—એ કપડવજ આગળ મહોરને મળે છે.

જૂણી—એ અંજલતકાં આગળ મહોરને મળે છે.

ગાળતી—એ રોહીને મળે છે.

તાલુકા—કપડવજ, ડાંકાર, નદીઆદ, મેહેમલાવાદ, માવડ,
આનુદ, આરસદ.

નીપજ—ખારી, કાદમ, મંગેર, જુવાર, રોહી, આંડો,
તમડુ વગેરે.

૧ કપડવંજ તાલુકો.

ઝેમાં ૮૫ ગામ છે.

નદીઓ—મહોર, વાવક, વરાંરી.

મોટાંગામ—કપડવંજ, આંત્રાણી, કહલાત, શ્રીધર્મીનગર, બ્રહ્મદેવ વગેરે.

વિશેષહુકીકત—કપડવંજમાં કાવને સામુ ખને છે. ભમુંડરા-
માં કુતા પાણીના કુંદ છે.

૨ ઠાસરા તાલુકો.

ઝેમાં ૧૬ ગામ છે.

નદીઓ—મહી, રોઢી, મળતી.

મોટાંગામ—ઠાસરા, ઠાસરા, જનોડ, પડાળ, કાળવર વગેરે.

વિશેષહુકીકત—ઠાસરામાં રણકોડકુંતું મોટું ધામ છે. ત્યાં
જે મતી નામે તળાવ છે. ત્યાં દર પ્રસંગે જ્યાં જોડાંને પ્રાસાદ
લાય છે.

૩ મંડીયાણ તાલુકો.

ઝેમાં ૮૧ ગામ છે.

નદીઓ—રોઢી, મહોર, ને લણી છે.

મોટાંગામ—મંડીયાણ, અંત્રીયા, મુરૈયા, મોડીયાણ, કિનારસંગ,
અકમ્પ, સિ, નરસંગ, ઉંઝાણ, વેરતાણ, વગેરે.

વિશેષહુકીકત—વડતાલમાં સ્વામીનારાયણનું મોટું મંદિર છે.

ત્યાં કારતક સુદ ૧૫ અને રાક્ષાસપ્રતીપર મેળા ભરાય છે.

૪ મહેમદાવાદ તાલુકો.

એમાં ૬૧ ગામ છે.

નદીઓ—ખારી, વાવક, મેઘવો, અને સોદી.

મોટાં ગામ—મેહેમદાવાદ, ખેડા, સિદુજ, મલીબ, કુનીબ, રા-
રસવણી રૂપલુ વગેરે.

વિશેષહુકીકત—મેહેમદાવાદમાં બમરીઓ કુવો અને વાવક
નદી ઉપરનો રોળો બેતા લાકડાં છે.

૫ માતર તાલુકો.

એમાં ૮૦ ગામ છે.

નદીઓ—ગાપરગતી વાવક,

મોટાં ગામ—માતર, રડ, લીંઆસી તાજ વગેરે છે.

વિશેષહુકીકત—માતરમાં આવક લોહના સાધ્યાર્થનું મં-
દિર છે.

૬ આણંદ તાલુકો.

એમાં ૭૨ ગામ છે.

નદી—મહી.

મોટાં ગામ—કમરેડ, આણંદ, તાપાડ, કરમચુક, ઓડ, સાર-
સા, ખેરીઆવી, સામરખા, ચીણાદરા, ધાસખા, રાંદલપુર, પાસદ,
મગેરે ગામ છે.

વિશેષલુકીકત—ઓડના ખુલ્લા ઘણા ફેરા છે.

૭ બોરસદ તાલુકો

એમાં ૮૯ ગામ છે.

નદીઓ—મહી

મોટાંગામ—બોરસદ, આંકલાવ, બેઠાસી, વીરસદ, અલારસા
રાણ, દાવોત, દેહેવાણુ, સુણાવ પીપળાવ વગેરે.

વિશેષલુકીકત—પીપળાવમાં આશાપુરી માતાની જગા છે.

૪ પંચમહાલ જીલ્લો.

સીમા—ઉત્તરે લુણાવાડા, સુંધ, અને સર્વેલી સંસ્થાન આ-
વેલાં છે પૂર્વે દેવગઢમારીઆનુ રાજ્ય દક્ષિણે ગાયકવાડનો મુલક, પ-
શ્ચિમે ગાયકવાડનો મુલક તથા મહી નદી છે.

નદીઓ—મહી એ માળવાના ડુંગરમાંથી નીકળી ખલાતના
અખાતને મળે છે.

તાલુકો—ગોધરા, કાલોલ, ઢાહોદ

નીપજા—ધડ, આજરી, ડાંગર, મકાઈ, ચણા, તલ, મહુડા,
વગેરે.

૧ ગોધરા તાલુકો.

મોટાંગામ—ગોધરા, સટેરા, વગેરે.

૨ કાલોલ તાલુકો

મોટાંગામ—કાલોલ, હાલોલ, વેજલપુર વગેરે.

૩ ઢાહોદ તાલુકો.

મોટાંગામ—ઢાહોદ, કાલોલ વગેરે.

૫ અમદાવાદ જિલ્લાની ભુગોળ

સીમા—દક્ષિણ, અને પશ્ચિમ દિશાએ કાઠીયવાડ. ઉત્તરે ગા-
યકવાડનો મુઝક પૂર્વે ખેડાજિલ્લો, ખંભાતનું રાજ્ય અને ખંભાતનો
અખાત

નદીઓ—૧ સાગરમતી એ અરવલ્લીના ડુંગરમાંથી નીકળી
ખંભાતના અખાતને મળે છે. એના ઉપર અમદાવાદ અને વૌડા
છે. ૨ હાયમતી. ૩ વાત્રક ૪ માળુમ ૫ મેશ્વો, ૬ ખારી

તાલુકા ૧ પ્રાંતીજ રવીરમગામ ૩ મોડાસા ૪ ઇસકોદ,
ધંધુકા, ૬ સાણંદ ૭ ઘોઘા.

પેટાતાલુકા—પાટડી અને મોડાસા.

૧ પ્રાંતીજ તાલુકો.

એમાં ૧૫૪ ગામ છે.

નદીઓ—સાગરમતી હાયમતી વાત્રક માળુમ, ખારી,

મોડાંગામ—પ્રાંતિજ મોડાસા, ઝોરાણુ, ગાજર, ધનસુરા,
ચોપલા, દેહુમાર્.

૨ વીરમગામ તાલુકો

મોડાંગામ—વીરમગામ, ટેન્નાજ, ઝોગાણુ ગોરૈયા. રામપુર,
મોડાસા, પાટડી વગેરે

તલાવ—ગંગાસર અને મુનસર નામનાં એ તલાવ વીરમગા-
મમાં છે.

વિશેષ હુકીકન—વીરમગામમાં, મુજનીઓ સારી થય છે. તથા

માં કપાસ પીલવાના તથા સુતરઝાંતાવાના અને વણુવાના વસાવટી ચાલનારા, સંચાળો છે.

(૨) ખારાધોડમાં વરાગડુ મીઠુ પાકે છે.

૩ ધોળકા તાલુકો.

એમાં ૧૧૭ ગામ છે.

મોટાંગામ—ધોળકા, ખાવલા, ચેડા, ગાંગડ, ગરખા, મરોડા તલાવ—નલામે ખારાપાણીનું તલાવ છે.

વિશેષ હકીકત—સાખરમતી અને વાવકના સ્ત્રાવ ઉપર વૌડા નામે ગામ છે. ત્યાં દરવરસે દારતક સુદ ૧૫ મેંસા બરાય છે.

૪ હસકોઈ તાલુકો.

એમાં ૧૩૭ ગામ છે.

નદીઓ—સાખરમતી, એવો ખારી

મોટાંગામ—અમદાવાદ, ઉવાસદ વટવા, કુદા, નરોડા, ખારે-ન. જેતલપુર વગેરે મોટાં ગામ છે.

કેલવણી સંખંધીહકીકત—અમદાવાદમાં હાઇસ્કૂલ, ટ્રેનીંગકોલેજ, અને હીમેલ ટ્રેનીંગ કોલેજ વગેરે છે.

કારીગરી—અમદાવાદમાં લૂગડાં વણવાનાં તથા રંગવર્નાકારખાનાં છે. મશરૂ, કીનખાખ, વીગેરે રેશમી કાપડ ધણું સાફ અને છે.

જોવાલાયક જગાઓ—કાંકરીહિંતળાવ, શાહઆલમનોરોજો, જુમામસીદ માતાબવાનીનીવાવ, હાદાહરીનીવાવ, અબજનનીવાવ, મલેક સાહેબનું તળાવ, વટવાનો રોજો, પીરાણાનો રોજો, શાહી યાગ, હીમંગનાં દેવળ તથા અંગણો.

(૧૮૨)

વિશેષહુકીકત—અમદાવાદમાં સુતર માંતવાના તથા વણવાની-
વરાળથી અક્ષતા સચાઓ છે વળી અહીં ગ્વામીનારાયણનું મોટું-
મંદિર છે. ત્યાં રામનવમીપર મેળો ભરાય છે.

૫ ધધુકા તાલુકો.

એમાં ૧૩૮ ગામ છે.

નદીઓ—૧ બાદર ૨ ગોમા એ બાદરને મળે છે તે નીલકા,
૪ ઉતાવળી

મોટાંગામ—ધધુકા, ધોમૈરા, બરવાળા, રોજીપુર, ખંસ, ગાંધ,
ભીમનાથ વગેરે

બદર—ધોમૈરા.

વિશેષહુકીકત—ભીમનાથમાં શ્રાવણનું મેળ મેળો ભરા-
ય છે.

૬ ધોધા તાલુકો

એમાં ૧૨ ગામ છે.

મોટાંગામ—ધોધા વાળુકડ કમળેજ વગેરે

૭ સાણંદ તાલુકો.

એમાં ૮૪ ગામ છે.

નદીઓ—સાબરમતી, ૨ રોહર

મોટાંગામ—સાણંદ, રાજેન્દ્ર, ગોધાવી, ચોરવડોદરા, કાંમીદા
વિસલપુર, મોડાસર, આમલીરાડ વગેરે.

વિશેષહુકીકત—સાબરમતીને જોવા લાયક છે. કામીદાનો
ગોળ બહુ વખાણાય છે

સમાપ્ત.

